

Opinnäytetyö (AMK)

Liiketalouden koulutusohjelma

Taloushallinnon suuntautumisvaihtoehto

2010

Antti Koivuniemi

ERIYTETTY TULOVEROJÄRJESTELMÄ

– Ongelmana tulon jakaminen pääomatuloon ja ansiotuloon

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

OPINNÄYTETYÖ (AMK) | TIIVISTELMÄ

TURUN AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalous | Taloushallinto

Maaliskuu 2010 | 49 sivua

Hanna Kärkkäinen

Antti Koivuniemi

ERIYTETTY TULOVEROJÄRJESTELMÄ – Ongelmana tulon jakaminen ansiotuloon ja pääomatuloon

Perinteisesti verotuksen keskeisimpänä tehtävänä hyvinvointivaltiossa voidaan yleisesti pitää julkisen sektorin toiminnan rahoittamista. Esimerkiksi sosiaaliturva, terveydenhuolto, yleinen hallinto, elinkeinojen edistäminen, koulutus ja puolustusvoimien menot kustannetaan verotuloina kerättävin varoin. Erilaiset tuloverot muodostavat veroista suurimman osan. Työn teoriaosassa perehdyn verojen tarkoitukseen. Tutkin myös hyvän verojärjestelmän ominaisuuksia.

Suomessa tuloverotuksessa tulot jaetaan pääsääntöisesti progressiivisen veroasteikon mukaan verotettavaksi ansiotuloksi, sekä suhteellisen verokannan alaiseksi pääomatuloksi. Progressiivisen verokannan ansiotuloverotustamme on kansainvälisestikin arvosteltu korkeiden rajaveroasteiden vuoksi, jotka eivät enää ylemmissä tuloluokissa kannusta työntekijää. Pääomatuloja taas verotetaan yhtenäisen suhteellisen verokannan mukaan, joka vuonna 2010 on 28 prosenttia. Ansiotulojen progressiivisen verokannan ylittäessä pääomatulojen verotuksen suhteellisen verokannan, saattaa verotettavalle syntyä kiusaus yrittää muuttaa korkeamman verokannan tulojaan kevyemmin verotetuksi.

Opinnäytetyössäni tutkin, mitä ongelmia verokantojen ero aiheuttaa. Tutkin myös tuloverolain antamaa liikkumavaraa yksityishenkilön verosuunnittelussa, sillä tuloverolaki ei nykyisellään anna jokaiseen kysymykseen vastausta. Joissain tilanteissa korkeamman verokannan ansiotulon muuttaminen kevyemmin verotetuksi pääomatuloksi lienee mahdollista. Luonnollisesti Verohallinnon ohjeet osaltaan täydentävät ja ohjaavat tuloverolain soveltamista käytännön verotuksessa.

ASIASANAT: Tulovero, pääomatulo, ansiotulo, verosuunnittelu

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Business | Financial Management

March 2010 | 49 pages

Hanna Kärkkäinen

Antti Koivuniemi

DIFFERENTIATED INCOME TAXATION – Problems that occur in dividing between earned and capital income

Tax revenues have traditionally had a focal role in a welfare states' public sector financing. For example social security, health care, public administration, trade development, education and defense forces gain their finance from levied taxes. Various income taxes form the largest cluster of the fiscal system. The theoretical section of this thesis discusses the meaning and purpose of taxation. The specific features of a good taxation system are also studied.

In Finland, the income taxation of individuals is divided into earned and capital income tax. Earned income tax is levied according to a progressive income tax scale drawn up annually by the Parliament. In contrast, capital income is subject to proportional taxation with fixed rates bound to the total of assessable income.

The level of taxation in Finland is clearly above the average of the OECD countries. The high progressive scale of earned income taxation has faced vast international debate due to the heavy marginal tax rate. In the upper income bracket the marginal tax is commonly so high that it does not encourage working. On the other hand, capital income is confronted with a flat tax rate, which is 28 percent in the year 2010. When the progressive tax rate of earned income grows higher than the flat tax rate of capital income, the taxpayer may be tempted to convert earned income into capital income, which is subject to lower tax rates.

This thesis researches the problems caused by the differences between earned income and capital income taxation. The possibility for optimizing individual taxation by converting earned income into capital income is also studied. In its current form, the Income Tax Act (1992) does not give a concise answer to every question. In some form the transformation of income towards lower tax rates seems to be possible. Naturally the Finnish Tax Administration provides guidelines to supplement and guide the Income Tax Act's application in practical details.

KEYWORDS: Income tax, earned income, capital income, tax planning

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	4
2	VEROJEN TARKOITUS JA PÄÄMÄÄRÄT	6
2.1	Hyvän verojärjestelmän ominaisuudet	7
2.1.1	Taloudellinen tehokkuus	8
2.1.2	Oikeudenmukaisuus	8
2.1.3	Yksinkertaisuus	9
2.1.4	Kansainvälinen yhteensopivuus	9
3	TULOVEROJÄRJESTELMÄN RAKENNE	10
3.1	Ansiotuloveron alaiset tulot	10
3.2	Pääomatuloveron alaiset tulot	12
3.3	Tapaukset, joissa tulon jakaminen ansiotuloksi ja pääomatuloksi on ongelmallista	14
4	OSAKEYHTIÖN VOITONJAKO	16
4.1	Laillinen ja laitton voitonjako	17
4.2	Laillisen osingon verotus	19
4.3	Julkisesti noteerattu yhtiö osingonmaksajana	19
4.4	Noteeraamattoman yhtiön jakama osinko	21
4.5	Verovapaan osinkotulon osuus	26
5	OMA HOLDING-YHTIÖ OSINGONMAKSAJANA	28
5.1	Mistä holdingyhtiöissä on kysymys?	28
5.2	Lääkärikeskuspäätös: mistä on kysymys	29
5.3	Tulon kierrättäminen holding-yhtiön kautta	31
6	POHDINTA	43
	LÄHTEET	47

1 JOHDANTO

Verotuksen keskeisin tehtävä Suomen kaltaisessa hyvinvointivaltiossa on rahoittaa julkisen sektorin toimintaa. Esimerkiksi sosiaaliturva, terveydenhuolto, yleinen hallinto, elinkeinojen edistäminen, koulutus ja puolustusvoimien menot kustannetaan verotuloina kerättävin varoin.

Valtiovarainministeriön 3/2009 suhdannekatsauksen perusteella verojen osuus Suomen bruttokansantuotteesta oli 43,1 prosenttia vuonna 2008. Edellä mainittu verorasitus oli OECD teollisuusmaiden korkein. Suomessa korkeiden veroasteiden taustalla on 1980-luvulla tapahtunut julkisten menojen voimakas kasvu. Tätä kasvua ei vielääkään, useiden hallitusten ponnisteluista huolimatta, ole pystytty palauttamaan alemmalle tasolle. Veroasteet uhkaavat vastaisuudessa vielä entisestään nousta, sillä väestön vanhenemisen vuoksi julkisten menojen odotetaan jopa kasvavan lähivuosisikymmeninä.

Erilaiset tuloverot muodostavat veroista merkittävimmän erän. Tuloverotuksessa tulot jaetaan pääsääntöisesti progressiivisen veroasteikon mukaan verotettavaksi ansiotuloksi, sekä suhteellisen verokannan alaiseksi pääomatuloksi. Lisäksi yhteisöt maksavat voitostaan veroa suhteellisen verokannan mukaisesti.

Ansiotuloverojärjestelmäämme on perinteisesti arvosteltu korkeiden rajaveroasteiden vuoksi, jotka eivät ylemmissä tuloluokissa kannusta työntekijää, sillä suurin osa tulon lisäyksestä menee suoraan verottajalle. Kansainvälisestikin tarkastellen ansiotuloja verotetaan Suomessa verrattaen ankarammin kuin Euroopassa keskimäärin. Pääomatulona verotettavaa tuottoa tai omaisuuden myynnistä saatavana tulona verotetaan suhteellisen verokannan mukaan, joka ei siis kiristy tulon lisäyksen myötä. Pääomatulojen ja ansiotulojen verotuksen erot ovat pitkässä juoksussa aiheuttaneet veronmaksajille houkutuksia muuttaa korkeamman verokannan alaisia, työpanokseen perustuvia palkkatuloja kevyemmin verotettavaksi pääomatuloksi.

Opinnäytetyöni tutkimusongelma ovat ongelmat, joita ansiotuloluonteisten tulojen muuntaminen matalamman verokannan osinkotuloksi tuovat tullessaan. Ongelma, joka johtuu siis lainsäädännön ja oikeuskäytännön veteen piirretystä viivasta. Ei ole välttämättä olemassa jokaiseen tilanteeseen sopivaa ohjetta, jonka avulla voidaan todeta tulon olevan pääomatuloa tai ansiotuloa. Opinnäytetyössäni tutkin myös, mitä oikeastaan tarkoitettiin median keskuudessa käydyllä bolemiikilla ns. lääkäriyhtiöistä, joissa asiantuntijaorganisaatioiden työntekijät kierrättivät tulojaan henkilökohtaisen holding-yhtiön kautta. Tutkin yksityishenkilön kohtaaman verokohtelun rahalliset vaikutukset, jotka johtuvat tulon nostamisesta omasta holding-yhtiöstä. Tutkimusongelman pääosassa on lähinnä tuloverolaki, joka ei aina yksiselitteisesti anna ratkaisua jokaiseen varojenjaon ja korvauksen verokohteluun.

Verotus on aina jatkuvassa muutostilassa ja vuosikymmenen vaihteen finanssikriisikin on sotkenut verosuunnittelua. Julkisten menojen kasvun ja valtion elvytyksen vuoksi verotusta joudutaan todennäköisesti lähitulevaisuudessa kiristämään melko ankarastikin. Uusia lakeja voidaan nuijia läpi tarvittaessa nopeallakin aikataululla ja verohallinnon yksittäinen ohjeistus voi muuttaa verotusta tuhansilla euroilla silmänräpäyksessä. Verotuksen ollessa kyseessä, vain muutos on ikuista.

2 VEROJEN TARKOITUS JA PÄÄMÄÄRÄT

Perinteisesti verotuksen ensisijaisena tehtävänä pidetään julkisen sektorin toimintojen rahoittamista. Monet jokapäiväisessä elämässämme kulutettavat palvelut ja muut hyödykkeet ovat valtiovallan keräämillä verotuloilla rahoitettuja; Suomen kaltaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa lapset opiskelevat ilmaiseksi peruskoulussa, loukkaantunut saa ilmaisen hoidon terveydenhoitosektorilla ja poliisi ei kirjoita laskua järjestyksenvalvonnasta. Tarkemmin ajateltuna nämä hyödykkeet eivät ole ”ilmaisia” vaan maksamme niistä välillisesti, siis verotuksen kautta.

Lähteestä riippuen verotuksen tarkoituksia on useita. Kansantaloustieteen näkökulmasta verotuksen kolme perimmäistä tarkoitusta ovat:

- fiskaalinen tehtävä
- tulonjakotehtävä
- ohjaava rooli

Verotuksen fiskaalisella roolilla tarkoitetaan sitä, että valtion on kerättävä verotuloja rahoittaakseen julkisen hallinnon tuottamia palveluja. Koska verot luonnollisesti vaikuttavat aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden hinnan muodostukseen, vaikuttavat ne luonnollisesti myös investointeihin, sekä tasapainohintaan jossa kysyntä ja tarjonta kohtaavat. Verotuksen voidaan näin ollen katsoa vaikuttavan tehokkaaseen voimavarojen kohdentamiseen ja tällöin puhutaan verotuksen aiheuttamasta tehokkuusrasituksesta. Hyvän verojärjestelmän aiheuttaman tehokkuusrasituksen tulisi olla mahdollisimman pieni. (Loikkanen ym., 2002, 200; Hjerppe ym., 2003, 26; Pohjola ym., 2006, 117.)

Puhtaasti markkinavoimien, siis ”näkymättömän käden”, ohjaamaa talousmekanismia pidetään usein oikeudenmukaisimpana ja tasapuolisimpana. Kaikkia ongelmia täydellisesti toimiva vapaa kilpailu ei kuitenkaan ratkaise. Verotuksen toinen tärkeä tehtävä on tulonjakotehtävä; progressiivisella

verotuksella valtion tulonsiirtojärjestelmiin yhdistettynä (KELA yms.) pyritään tasoittamaan varallisuuden ja tulojen vaikutusta verrattuna täysin markkinoilla määräytyvään malliin verrattuna. (Pekkarinen, Sutela, 2002, 135.)

Verotuksella on myös ohjaava rooli eli tiettyjen alojen tai tulojen verotukseen vaikuttamalla pyritään vaikuttamaan myös talouden toimijoiden, kuluttajien, kulutuskäyttäytymiseen. Näin valtio pystyy vaikuttamaan korkeampien kansantaloudellisten tavoitteiden toteutumiseen verotuksella suuntaa näyttämällä; esimerkiksi kuluttajan säästämiseen liittyvien verojen, kuten lähdeveron, suhteellista määrää alentamalla voidaan nostaa säästämisen määrää ja näin ohjata kulutusta tulevaisuuteen. (Veronmaksajain keskusliitto 2009.)

2.1 Hyvän verojärjestelmän ominaisuudet

Edellisessä osassa käsiteltiin varsinaisen verotuksen tehtäviä, siis mitä varten veroja yhteiskunnassa yleensä tarvitaan. Näihin päämääriin voidaan kuitenkin pyrkiä erilaisin verojärjestelmin. Esimerkiksi pohjoismaiden sisällä tuloverojärjestelmien välillä on suuriakin eroja. ”Kunkin maan verotus heijastaa tietysti maan taloudellisia, yhteiskunnallisia ja luonnonolosuhteisiin liittyviä tekijöitä. Verotus on vahvasti riippuvainen historiasta. Lisäksi yksityiskohtainen verolainsäädäntö on kytkennässä maan muuhun lainsäädäntöön ja oikeudelliseen traditioon” (Hjerppe ym. 2003, 25). Kaikki tunnetut verojärjestelmät ovat melko monimutkaisia ja tyypillisesti jatkuvan muutoksen kohteena. Vaikka täydellistä verojärjestelmää tuskin onkaan, voidaan määritellä, minkälaisia piirteitä hyvin toimivan verotuksen tulee sisältää. Hjerppe ym. määrittelevät teoksessaan ”Verokilpailu ja Suomen verojärjestelmä” (WSOY, 2003) hyvintoimivan verojärjestelmän pääpiirteet seuraavin tunnusmerkein: taloudellinen tehokkuus, oikeudenmukaisuus, yksinkertaisuus ja kansainvälinen yhteensopivuus.

2.1.1 Taloudellinen tehokkuus

Hyvintoimivan verojärjestelmän tulee muuttaa talouden toimijoiden käyttäytymistä mahdollisimman vähän. Verotus heikentää pakostakin talouden resurssien tehokasta käyttöä, mutta hyvin toimivalla verojärjestelmällä päästään mahdollisimman pieniin tehokkuustappioihin ja resurssien käytön vääristymiin (Pekkarinen, Sutela 2002, 135).

Kuten aikaisemmin todettiin, verotuksella on kulutusta ohjaava vaikutus. Verosubjektit, eli verotettavat, pyrkivät siis muuttamaan kulutuskäyttämistään verotuksen mukaisesti ja välttämään ankarammin verotettuja taloustoimia ja siirtymään muihin vähemmän verotettuihin toimiin. Tästä muutoksesta seuraa välttämättä rakenteellisia muutoksia kulutuksessa ja sen määrässä. Verojärjestelmän taloudellisella tehokkuudella tarkoitetaan sitä, että vaaditulla verotasolla talouden toimijoiden hyvinvointitappiot olisivat mahdollisimman pieniä. (Hjerpe ym. 2003, 26.)

2.1.2 Oikeudenmukaisuus

Yksi tärkeimmistä hyvän verojärjestelmän peruspiirteistä on oikeudenmukaisuus. Oikeudenmukaisen verotuksen mukaan tulee sama verorasitus jakaa verotettaville tasapuolisesti. Verorasitus voidaan lähtökohtaisesti jakaa hyötyperiaatteen tai maksuperiaatteen mukaisesti. Hyötyperiaatteen mukaisesti veroja tulee maksaa samassa suhteessa, kun verovelvollinen itse kuluttaa ”lopputuotetta” eli julkisen sektorin palveluja. Käytännössä hyötyperiaatetta ei sovelleta missään nykyaikaisessa teollisuusmaassa, mutta sillä on useita sovelluksia verojärjestelmässä (Valtiovarainministeriö 2002).

Maksuperiaatteen mukaan jakautuvat verot ovat yleisimmin käytössä olevia muun muassa kehittyneissä teollisuusmaissa. Maksuperiaatteen mukaisesti verojen suuruus suhteutetaan verovelvollisen taloudelliseen suorituskykyyn, yleisimmin tuloihin. Tulona pidetään pääsääntöisesti toteutunutta tuloa; omaisuuden laskennallista arvonnousua tai vaikkapa osakkeiden maksutonta

antia ei sinällään pidetä verollisena, vaan niitä verotetaan varsinaisen tulon toteutuessa (Valtiovarainministeriö 2002). Tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden toteutuminen vaatii valtion verotuksen päättäjiltä eettistä ja moraalista tulkintaa. Toteutunut hyvinvointikysymysten arviointi ja määrittely onkin usein subjektiivista ja poliittisesti latautunutta. (Hjerpe ym. 2003, 29.)

2.1.3 Yksinkertaisuus

Hyvältä verojärjestelmältä vaaditaan yksinkertaisuutta ja selväpiirteisyyttä. Veronmaksajien olisi mahdollisuuksien mukaan pystyttävä itse ymmärtämään millä perusteella heidän veronsa lasketaan ja kuinka paljon sitä peritään. Luonnollisesti olisi myös suotavaa, että veronmaksajat tiedostavat miten heidän verorahojaan käytetään. Yksinkertainen verojärjestelmä on myös yksinkertaisena helpommin sopeutettavissa muuttuviin olosuhteisiin, kuten käytettäväksi finanssipolitiikan apuvälineenä. (Pekkarinen, Sutela 2003, 137.)

2.1.4 Kansainvälinen yhteensopivuus

Hyvintoimivan kansallisen verojärjestelmän tulee toimia kitkattomasti maan kansainvälisten taloussuhteiden ja – liittoutumien kanssa. Erilaisten tariffien ja tuontiverojen käyttö olisi niiden tuottoisuuden vuoksi houkuttelevaan, mutta se on myös kansainvälisen kaupan rajoite, joka ei sovi kansainväliseen talouteen yhdentyvälle maalle. Euroopan talousalueen integraatio ja kaupan esteiden purkaminen (työvoiman ja pääoman vapaa liikkuvuus, tulliverojen poisto) asettaa omat vaatimuksensa kansalliselle verotuskäytännölle. Maitten välistä kilpailua alhaisilla alhaisilla veroasteilla ei pidetä sopivana, ja todennäköisesti Suomen verotus tuleekin lähivuosina lähenemään Euro-alueen keskiarvoja. (Europa-Euroopan unionin portaali.)

3 TULOVEROJÄRJESTELMÄN RAKENNE

Suomessa luonnollisen henkilön sekä kuolinpesän tulot jaetaan kahteen eri tulolajiin: pääomatuloihin ja ansiotuloihin. Edellä mainitun kaltaista jakoa kutsutaan eriytetyksi tuloverojärjestelmäksi, johon on Suomessa siirrytty vuoden 1993 alussa voimaan tulleen pääomaverouudistuksessa (VM 2002). Kyseessä olevaa eriytettyä verojärjestelmää oli ehdottanut pääomatulojen verotusta selvittänyt asiantuntijatyöryhmä jo aikaisemmin vuonna 1991 (VM 1991). Uudistuksen taustalla oli laajalti pohjoismaissa jo tapahtunut siirtyminen eriytettyyn tuloverotukseen.

Eriytettyyn tuloverotusjärjestelmään siirtymisen keskeisimmät tavoitteet olivat pääomatuloverotuksen yhtenäistäminen pohjoismaissa sekä kansainvälisestä näkökulmasta kilpailukyvyyn parantaminen. Muutoksessa pääomatuloverojen kohtelu pyrittiin saamaan mahdollisimman neutraaliksi, jotta verotus ei vaikuttaisi sijoituspäätöksiin. (VM 2002.)

Opinnäytetyön seuraavassa osassa tutkin lyhyesti luonnollisen henkilön tulon jakamista ansiotuloksi ja pääomatuloveron alaiseksi tuloksi. Pääsääntöisesti tutkin tulon jakamista edellä mainitun pääomatulon ja ansiotulon välillä suoraan tuloverotusta koskevan lainsäädännön, lähinnä tuloverolain avulla. Vaikka jaottelun luulisi ensiksi olevan tuloverolain ja vakiintuneen verotuskäytännön avulla helppoa, on olemassa useita kyseenalaisia, jaottelultaan haasteellisia tulomalleja. Kuten aikaisemmin todettiin, verotus muuttaa verosubjektien käyttäytymistä ja ohjaa toimintaa vähempään verotettuun käyttäytymiseen, kannustaen siis etsimään tapoja muuttaa omia tuloja vähemmän verotetuiksi.

3.1 Ansiotuloveron alaiset tulot

Ansiotulona verotetaan kaikkia niitä tuloja, joita ei ole laissa määritelty pääomatuloiksi tai verovapaiksi tuloiksi (Yksityishenkilön vero-opas 2010). Ansiotuloja ovat mm. (TVL 61–63 §):

- palkka- ja eläketulot
- jaettavan yritystulon ansiotulo-osuus
- yhtymän osakkaan tulo-osuuden ansiotulo-osuus
- osakeyhtiöstä saadun osingon ansiotulo-osuuden veroalainen osa
- metsätalouden puhdas tulo

Verotettava ansiotulo saadaan, kun veronalaisista ansiotuloista vähennetään tulon hankkimisesta ja säilyttämisestä johtuneet menot sekä muut lain sallimat yleiset ja sosiaaliset vähennykset (TVL 30 §). Ansiotuloista maksetaan veroa kunnalle ja valtiolle, evankelisluterilaiseen tai ortodoksiseen kirkkoon kuuluvat maksavat lisäksi veroa seurakunnalle. Kunnallis- ja kirkollisvero ovat niin sanotusti tasasuhteisia, eli niiden määrä ei muutu, vaikka veronalaisen tulon määrä muuttuisikin. (Verohallinto 2005; Tomperi 2004, 187.)

Verovelvolliset voivat tehdä veronalaisesta ansiotulostaan (kuten pääomatulostaankin, ks. seuraava luku) vähennyksiä, joiden jälkeen jäljelle jäävään tuloon sovelletaan kullekin vuodelle verohallituksen vahvistamaa progressiivista veroasteikkoa (Verohallinto 2010 [viitattu 5.3.2010]). Ansiotuloverotusta laskettaessa veron perusteesta vähennetään ensin tulojen hankkimisesta aiheutuneet kustannukset. Tämän jälkeen saadaan ns. puhdas ansiotulo, josta voidaan vielä tehdä erinäisiä vähennyksiä verottajan ohjeistuksen mukaisesti. Näiden vähennysten osalta kannattaa seurata verottajan julkaisemaan ”Vero-opasta”, joka julkaistaan jokaiselle verovuodelle erikseen. Kyseisen vero-oppaan saa jokainen Suomessa verovelvollinen. Vero-opas lähetetään koteihin veroehdotuksen liitteenä ja lisäksi se on saatavilla verotoimistoissa ja luonnollisesti verohallinnon omilla internetsivuilla. Vero-opaassa selostetaan yksiselitteisesti veroehdotuksen täydentäminen ja annetaan neuvoja mahdollisten vähennysten tekemiseen. Vero-ohje on mielestäni verraton apu ihan jokaiselle veroehdotusta työstettäessä. (Yksityishenkilön vero-opas 2010.)

Vuoden 2009 tuloveroasteikko

Verotettava tulo €	Vero alarajan kohdalta €	Vero alarajan ylittävästä osasta %
13 100 - 21 700	8	7,0
21 700 - 35 300	610	18,0
35 300 - 64 500	3 058	22,0
64 500 -	9 482	30,5

Yhteisön tuloveroprosentti on 26.

Sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu on 1,28%, (eläkkeen- ja etuuden saajilla 1,45%).

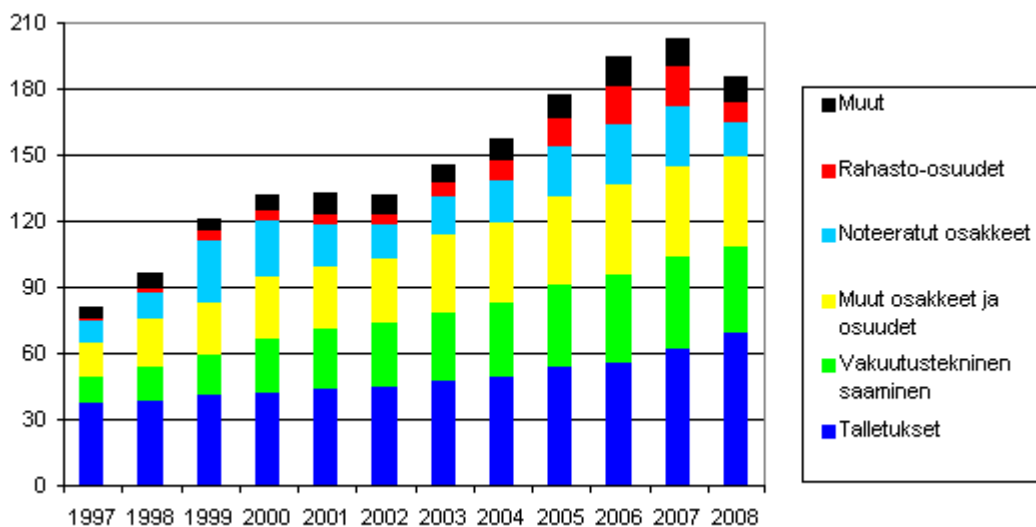
Sairausvakuutuksen päivärahamaksu on 0,70%, (yrittäjillä 0,79%).

Työntekijän eläkemaksua peritään 4,3 % tai 5,4 % ja työttömyysvakuutusmaksua 0,2 % palkasta.

Kuvio 1. Ansiotulon progressiivinen verorasitus vuonna 2009 (Verohallinnon julkaisu 352.09)

3.2 Pääomatuloveron alaiset tulot

Pääomatuloa on omaisuuden tuotto, omaisuuden luovutuksesta saatu voitto ja muu tulo, jota varallisuuden katsotaan kerryttäneen. Pääomatuloa on muun ohessa korkotulo, osinkotulo, vuokratulo, voitto-osuus, henkivakuutuksen tuotto, metsätalouden pääomatulo, maa-aineksista saadut tulot ja luovutusvoitto. Pääomatuloa on myös jaettavan yritystulon, yhtymän osakkaan tulo-osuuden sekä porotalouden tulon pääomatulo-osuus (TVL 32 §). Pääomatuloa verotetaan ansiotulosta poiketen yhtenäisellä suhteellisella verokannalla, joka on vuonna 2009 28 %. Pääomatulosta maksetaan veroa vain valtiolle (TVL 124 §).

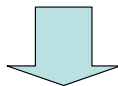

Kuvio 2. Kotimaisen sijoitusvarallisuuden jakautuminen Suomessa 1997–2008 (Tilastokeskus 2009)

Kuviossa 2 on kuvattu kotitalouksien sijoitusvarallisuuden jakautumaan suomessa viimeisen noin kymmenen vuoden ajalta. Pääosa finanssivarallisuudestamme on edelleen pankkitalletuksissa, jotka ovat lähdeveron alaisia. Vaikka joukkovelkakirjalainoista ja pankkitalletuksien koroista perittävän lähdeveron perimisestä säädetään erikseen korkotulon lähdeverosta annetussa laissa, voidaan lähdeverokin karkeasti laskien mieltää eräänlaiseksi varallisuuden kerryttämäksi tuloksi.

Mikäli verovelvollisen vähennyskelpoisten tulonhankkimismenojen, korkojen ja muiden vähennysten määrä on suurempi kuin veronalaiset pääomatulot, erotus on pääomatulolajin alijäämä (TVL 60 §). Alijäämähyvitys saadaan laskemalla pääomatuloveroprosentin mukainen osuus (28 %) samana verovuonna syntyneestä pääomatulolajin alijäämästä (TVL 131 §). Prosenttiosuutta korotetaan kahdella prosenttiyksiköllä siltä osin, kuin alijäämä on muodostunut ensiasunnon hankintaan otetun asuntovelan koroista. Alijäämähyvitys saadaan vähentää tietyin edellytyksin ansiotuloista suoritettavasti verosta (TVL 131–143§).

Henkilöllä X on pääomatuloja verovuodelta	1 450 €
Vähennyskelpoisia korkoja X on maksanut	7 950 €
Pääomatulolajin alijäämä on näinollen	<u>6 500 €</u>

Ansiotuloista menevästä verosta voidaan alijäämähyvityksenä vähentää 1400€, joka vastaa 5000 euron vastaavia vähennyksiä.

Pääomatulolajin tappioksi vahvistetaan näinollen 1500€ (6500€-5000€), joka voidaan vähentää seuraavien kymmenen vuoden aikana saatavista pääomatuloista.

Huom! Jos verovelvollisella olisi ollut puoliso, olisivat he yhdessä voineet heti käyttää koko pääomatulolajien alijäämän ja vähentää ansiotulojen verosta 1820€ (eli 28% 6500 eurosta), tällöin pääomatulolajin tappiota ei olisi syntynyt.

Jos taas verovelvollisella olisi ollut yksi lapsi he olisivat voineet vähentää ansiotulojen verosta 1800€, mikä kuluttaisi pääomatulolajin alijäämästä 6428,57 euroa. Pääomatulolajin tappioksi vahvistettaisiin 71,43 euroa

Kuvio 3. Pääomatulolajin alijäämähyvitys (Tomperi 2005, 27. summat muutettu).

Alijäämähyvityksen enimmäismäärä on 1400 euroa henkilöltä, ja se vastaa 5000 euron korkomenoja tai muita vähennyksiä verovelvollisella, jolla ei ole pääomatuloja. Toinen puolisoista saa 400 euron lapsikorotuksen yhdestä ja 800 euron korotuksen kahdesta tai useammasta lapsesta. Näin ollen kahden aikuisen ja kahden lapsen muodostaman perheen vanhemmat voivat saada ansiotuloista menevästä verosta enintään 3600 euron alijäämähyvityksen, joka vastaa 12 857,12 euron vähennyksiä. (Henkilöasiakkaan vero-opas 2010.)

3.3 Tapaukset, joissa tulon jakaminen ansiotuloksi ja pääomatuloksi on ongelmallista

Eriytetyn tuloverojärjestelmämme tyypistä, suhteellisen läpinäkyvää ja yksinkertaista veronkantoa voidaan pitää verosubjekteille edullisena ratkaisuna. Verojärjestelmän yksinkertaisuuden merkitys on vuosien saatossa korostunut erityisesti globalisaation ja Euroopan talousalueen vapaiden

pääomamarkkinoiden myötä. Eriytetty tuloverojärjestelmä on peruspiirteiltään yhteensopiva viime vuosina laadittujen kansainvälisen verokilpailun pelisääntöjen ja verosopimusten kanssa. (VM 2002.)

”Pääomatulojen yhdenmukaista verokohtelua voidaan pitää verojärjestelmämme merkittävänä vahvuutena. Verotus ei vaikuta sijoituskohteiden valintaan eikä siten vääristä taloudellisten resurssien kohdentumista.” (VM 2002) Valtiovarainministeriön verotyöryhmän miete kiteyttää hyvin myös pääomatuloja koskevan vahvuutemme: verorasitus ei vaikuta markkinoiden tieltä tapahtuvaan resurssien ohjautumiseen. Talouden ylijäämäsektorin kotitaloudet voivat kohdistaa varallisuutensa omien preferenssiensä mukaisesti, eivätkä siis ohjaudu ylhäältäpäin verorasitusta peläten. Pitkällä aikavälillä tämä johtaisi auttamatta allokaatioiden vääristymiseen ja markkinamekanismin häiriöihin; perheet voisivat vaikkapa minimoida veroja kanavoimalla omaisuuttaan suoraan jälkikasvulle pienemmän verorasituksen toivossa.

Nykyisen eriytetyn tuloverojärjestelmän suurin rakenteellinen ongelma on ansiotulon marginaaliveroasteiden ja pääomatuloverokannan suuri ero (VM 2002). Ongelman tämä veroasteiden suuri ero muodostaa erityisesti oikeudenmukaisuuden näkökulmasta. Korkeimmissa veroluokissa verorasitus hätyyttelee 50 % rajaa joten vero-objektin intressinä olisi luonnollisesti ansiotuloluonteisen tulon muuttaminen matalammin verotettavaksi pääomatuloksi, joka verokanta on yhtenäinen 28 %. Edellä mainittu ristiriita aiheuttaa myös tietyissä tilanteissa laintulkintaongelmia siitä, onko kyse pohjimmiltaan pääomatulosta vai ansiotulosta ja siten kannustanee suurituloisia muuttamaan ansiotuloja pääomatulona verotettavaksi tuloksi.

Valtiovarainministeriön verotyöryhmä (2002) katsoo yksityisyrittäjän tulon muodostuvan pääsääntöisesti yrittäjän henkilökohtaisesta työpanoksesta ja toisaalta yritykseen sijoitetun pääoman tuotosta. Näin ollen nykyisenkaltaisessa eriytyessä tuloverojärjestelmässä verotuksen ongelmakohtana on tulon jakaminen ansio- ja pääomatuloon, erityisesti kyseisillä yritystoimintaa harjoittavilla veronmaksajilla. Vielä nykyisellään lainsäädäntö tarjoaa

kohtuulliset verosuunnittelumahdollisuudet. Osakeyhtiölain vaikutuksia tutkinut verohallinnon ns. Arvela II-työryhmä piti tärkeänä, ettei työn arvoa tai muuta kuin osingonluonteista tuloa voitaisi muuntaa edullisesti verotettavaksi osingoksi. (VM 2006.)

Työni lopussa tutkin 2007 verotietojen valmistumisen jälkeen ihmisiä kuohuttaneen KHO 2008:6:n ns. lääkärikeskuspäätöksen. Julkisuudessa päätöksen todettiin avanneen ”asiantuntijaorganisaatioille mahdollisuuden merkittävään verosuunnitteluun” (Tuomas Niskakangas, HS 5.11.2008). Pohjimmiltaan asiassa on kyseessä juuri korkeasti verotettavan ansiotulon muuttamisesta matalamman verokannan omaavaksi pääomatuloksi. Vaikka kyseessä voidaan sanoa olevan verosuunnittelua, toiminta on kuitenkin hieman arveluttavaa; julkisuudessa tätä on tituleerattu peitellyksi osingoksi.

4 OSAKEYHTIÖN VOITONJAKO

Suurin osa Suomen osakeyhtiöistä on globaalissa mittakaavassa mitättömän pieniä osakeyhtiöitä. Useimmissa pienosakeyhtiöissä on vain yksi osakkeenomistaja, joissain tapauksissa omistus on jakautunut perheen tai jopa suvun kesken. Monissa tapauksissa ainoa yhtiön osakas ainoastaan koordinoit omaa työpanostaan ja osaamistaan markkinoille perustetun osakeyhtiön kautta. Osaltaan syyllinen tähän yhtiömuodon edullisuuteen yrityksen perustajan näkökulmasta on juuri osakeyhtiön helppous yhtiömuotona; osakeyhtiöt ovat nimittäin itsenäisiä verovelvollisia, eikä niiden tuloja jaeta verotettavaksi suoraan yhtiömiesten veronalaiseksi tuloksi. Esimerkiksi avoimessa yhtiössä itse yhtiötä ei veroteta, vaan yrityksen tulo jaetaan yhtiömiesten henkilökohtaisesti verotettavaksi tuloksi. Monet asiantuntijatehtävissä toimivat, kuten lääkärit, juristit, insinöörit ja erilaiset konsultit ovat perustaneet osakeyhtiöitä, joiden kautta tarjoavat palvelujaan.

Pienosakeyhtiön osakkaalla on melko monta tapaa nostaa, tai vaihtoehtoisesti olla nostamatta, yrityksensä voittoa henkilökohtaiseen käyttöön. Osakeyhtiölain 13. luku säätelee osakeyhtiön voitonjakoa. Kyseisessä luvussa olevien kohtien

lisäksi voidaan ajatella mm. vuokranmaksua osakkaalle tietynlaisena voitonjakona. Seuraavassa ovat yksinkertaistettuna kaikki tavat, joilla osakas voi normaalitilanteessa saada tuloa voitonjakona. (Kukkonen 2004, 183.)

1. osinko
2. palkka
3. vuokra
4. korko
5. luovutusvoitto

Uuden osakeyhtiölain edellytysten täytyessä osakkaan on myös mahdollista nostaa yhtiöstään rahaa osakaslainana, joka useimmiten rinnastuu palkkaan. Luovutusvoiton kohdalla kyse voi taasen olla normaalista omaisuuden realisoinnista, sukulaiskaupasta (joko lahjansekaisesti tai ilman) taikka osakeyhtiön omien osakkeiden lunastamisesta muilta osakkailta tai ostamisesta suoraan markkinoilta. Lisäksi yhtenä voitonjaon muotona voidaan pitää erityinen peitelty osinko eli verotuksessa ei-normaaliksi katsottava osingonjako (Verohallinnon tiedote 13/1999, 1.10.1999). Seuraavassa osassa käsitellään pintapuolisesti osakeyhtiön normaali voitonjako, sekä peitelty osinko eli niin sanotusti laitton osingonjako.

4.1 Laillinen ja laitton voitonjako

Osakeyhtiön voitonjaon peruseriaatteita on, ettei osakeyhtiön taseen veroja voida vapaasti jakaa osakkeenomistajille eikä muille vastaaville tahoille. Voidaan sanoa, että osakeyhtiön varojen käyttö yleensäkin muuhun kuin yhtiön tarkoitukseen on osakeyhtiölaissa rajoitettu tavalla tai toisella. Rajoitukset johtuvat pääsääntöisesti siitä, että osakeyhtiö on itsenäinen (myös verosubjektina), eivätkä osakeyhtiön osakkaat ole henkilökohtaisesti vastuussa yhtiön sitoumuksista tai muista velvoitteista. Osakeyhtiö muodostaa kuvainnollisen varallisuuspiirin, eivätkä omistajatkaan saa vapaasti ottaa käyttöön sen veroja rahana, kuin muunakaan omaisuutena. Edellä olevien

peruseriaatteiden tarkoituksena on ennen kaikkea suojata yhtiön velkojien oikeuksia, mutta niillä on merkitystä myös osakkeenomistajan oikeusturvan ja yhdenvertaisuuden kannalta. Pääomistajan preferensseissä saattaisi olla esimerkiksi ylisuuren voitto-osuuden jakaminen lähipiiriin tai perheeseen kuuluville osakkaille. Kieltoja lisäävät ja niiden kiertämistä vaikeuttavat lakiin sisältyvät rajoitukset osakeyhtiön varojen lainaamisesta sen lähipiirille, kuten myös rajoitukset käyttää osakeyhtiön varoja lähipiirin luottojen tai muiden taloudellisten sitoumusten vakuutena. (Kukkonen 2002, 184–185.)

Pääsääntöisesti peiteltyllä osingolla tarkoitetaan rahanarvoista etua, jonka osakeyhtiö jakaa osakkeenomistajalle tai tämän omaisen hyväksi osakkuusaseman perusteella joko tavallisesta olennaisesti poikkeavan hinnoittelun johdosta tai vastikkeetta. Kyseessä on laitton jako aina kun se tapahtuu vastoin osakeyhtiölain säännöksiä, vaikka se tapahtuisikin yhtiön voitonjakokelpoisten varojen rajoissa tai yhtiöön sidottuun pääomaan kuuluvista varoista (osakepääomasta, ylikurssirahastoista tai arvonorotusrahastoista). (Verohallituksen ohje Dnro 1531/345/2003, 2.6.2003.)

”Jos on ilmeistä, että yhtiö on jakanut peiteltyä osinkoa, yhtiön verotuksessa menetellään niin kuin olisi käytetty käypää hintaa ja osakkaan veronalaiseksi tuloksi katsotaan käyvän hinnan ja käytetyn hinnan erotus.” (Tomperi 2005, 59) Tapauksissa veroseuraamukset vaihtelevat verottajan tulkinnan mukaisesti. Esimerkiksi osakeyhtiön maksaessa osakkaalta vuokraamistaan toimitiloista ylisuurta vuokraa, saa yhtiö vähentää verotuksessa vain kohtuullisen osan, loput luetaan yhtiön tuloon verolaskelmassa. Osakasta verotetaan koko vuokratulosta, välittämättä asteesta, jonka hänen yhtiönsä saa tilikauden tuloveroista vähentää. Toisaalta jos yhtiö perii osakkaaltaan huomattavasti markkinakelpoista vuokraa alempaa vuokraa, erotus edellisistä lisätään yhtiön veronalaiseen tuloon. (Verohallinnon tiedote 13/1999, 1.10.1999.)

Verottajan tulkinnan sekä vakiintuneen oikeuskäytännön mukaisesti peiteltyä osinkona verotetaan ja kohdellaan usein sellaista osakeyhtiön voitonjakoa, joka voidaan katsoa toteutetuksi vain osingosta menevän veron välttämiseksi. Peitelty osinko lisätään yhtiön tuloon, ja se kuuluu normaalin tuloverotuksen

piiriin. Osakkaan verotuksessa peitelystä osingosta 70 % on ansiotuloa ja 30 % verovapaata tuloa (TVL 33d §). Useimmissa tapauksissa peitellyn osingon verokohtelu muodostuu ”rehellisesti” maksettua voitonjakoa ankarammaksi (Verohallinnon ohje Dnro 2499/39/2000 19.9.2000).

4.2 Laillisen osingon verotus

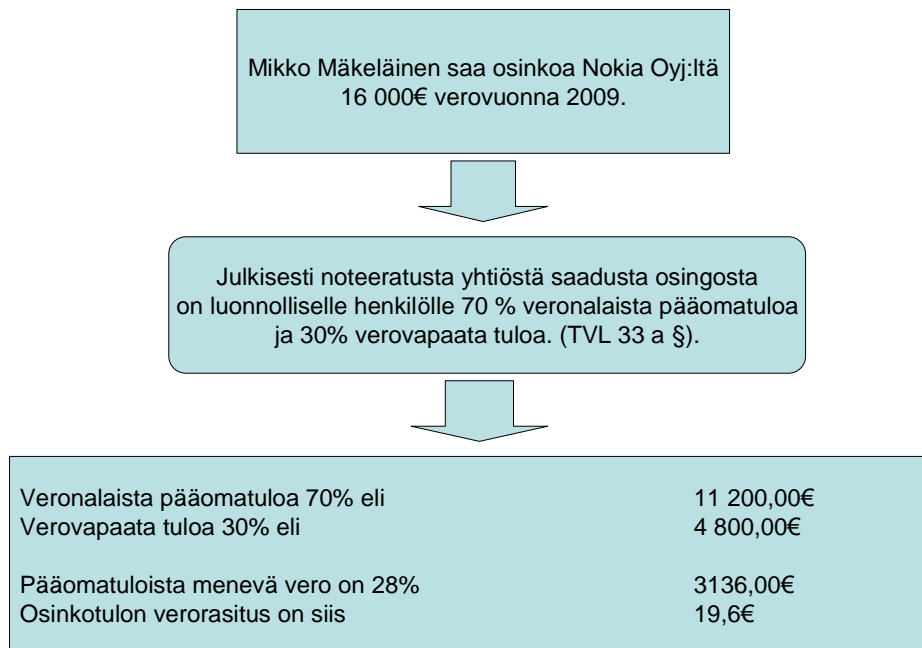
Osakkeenomistajien saamat osinkotulot voivat olla verovapaita, veronalaisia tai osittain kumppaakin. Seuraavissa osingonjakoa käsittelevissä kappaleissa tutkin vain luonnollisten henkilöiden osinkotuloja, lisäksi kaikissa on oletuksena kyse osakeyhtiön laillisella päätöksellä jakamasta rahamääräisestä osingosta. Lisänä edellisiin on niin sanottu ei-noteerattu osakeyhtiö, eli ei siis julkisen kaupankäynnin kohteena oleva yhtiö, osingonsaajana.

Osingon verotus riippuu pääasiassa siitä, onko osinkoa jakava osakeyhtiö arvopaperipörssissä noteerattu yhtiö, vaiko niin sanottu listaamaton yhtiö. Lisäksi verokohteluun vaikuttaa se, onko osingonsaajana luonnollinen henkilö, arvopaperipörssissä noteerattu osakeyhtiö vaiko ei-noteerattu osakeyhtiö. Muita selvitettäviä asioita ovat osakkeiden matemaattinen arvo ja osinkotulon suuruus verovuonna. (Verohallinnon ohje Dnro 1214/345/2005, 6.10.2005.)

4.3 Julkisesti noteerattu yhtiö osingonmaksajana

Kun kyseessä on esimerkiksi tavallinen osakesäästäjä (oletuksena siis säästäminen pörssiosakkeisiin), on hänen saamansa osinkotulo osittain verovapaata ja osittain verotettavaa pääomatuloa. Yksityishenkilö maksaa osinkotulosta veron sinä vuonna, kun osinko on hänelle maksettu. Julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta on luonnolliselle henkilölle 70 prosenttia veronalaista pääomatuloa ja 30 prosenttia verovapaata tuloa (TVL 33 a §). Pääomatulona verotettavasta osingon osasta (eli 70 %:sta) menee pääomatuloveroa yhtenäisen verokannan mukaisesti 28 %. Osingolle kohdistettava kokonaisverorasitus on siis kokonaisuudessaan 19,6 %. Osingon maksava noteerattu yhtiö toimittaa osingoista 19 % suuruisen ennakonpidätyksen ja tilittää sen verottajalle. Loput 0,6 % veronmaksaja joutuu

maksamaan myöhemmin seuraavana vuonna, kun verotus edelliselle verovuodelle vahvistetaan. Useimmissa tapauksissa jokaisella osinkotuloja kahmineella on pääomatulolajin kuluja, kuten esimerkiksi arvo-osuustilimaksuja, sen verran, ettei verotettava joudu valtiolle myöhemmin enää mitään maksamaan. (Verohallinnon ohje Drno 1214/345/2005, 6.10.2005; Taloustaito 12/2009, 16.)

Kuvio 3. Julkisesti noteeratun yhtiön maksaman osingon verokohtelu yksityishenkilöllä

Mikäli osinkotulon saajana on toinen osakeyhtiö, osinkoa ei aleta jakamaan erikseen pääomatuloksi ja verottomaksi osuudeksi. Yhteisön Suomesta saamat osingot eivät pääsääntöisesti ole veronalaista tuloa. Osingonsaajalle verovapaata tuloa ovat listaamattoman yhtiön jakamat osingot sekä listatun yhtiön toiselle listatulle yhtiölle jakamat osingot aina silloin, kun osingonjaon perusteena olevat osakkeet eivät kuulu osingonsaajan sijoitusomaisuuteen. Myös listaamattoman yhtiön listatusta yhtiöstä saama osinko on verovapaata tuloa, kun listaamaton yhtiö omistaa osinkoa jakavan listatun yhtiön osakepääomasta vähintään 10 prosenttia. Mikäli omistusehto ei täyty, on

listaamattoman yhtiön saamasta osingosta 75 prosenttia veronalaista tuloa ja 25 prosenttia verovapaata tuloa (EVL 6a §). (Verohallinnon ohje Drno 1214/345/2005, 6.10.2005) Seuraavassa matriisissa on esitelty osinkotulon verotus, kun saajana onkin noteerattu tai noteeraamaton yhteisö. Vaikka yhteisön keskinäinen osingonjako on laissa esitelty melko monimutkaisesti, verohallinnon osingonjakoa käsittelevä ohje antaa ratkaisun useimpaan ongelmaan. Osingonjakoa käsittelevä ohje on saatavilla verohallinnon internetsivuilla ja verotoimistoissa.

		OSINGON MAKSAJA	
		Noteerattu yhteisö (pörssiyhtiö)	Noteeraamaton yhtiö
OSINGON SAAJA	Noteerattu yhteisö (pörssiyhtiö)	Osinko verovapaata tuloa	Osinko verovapaata tuloa
	Noteeraamaton yhtiö	Osinko verovapaata tuloa, jos osingonsaaja omistaa 10 % osakepääomasta. Jos omistus-osuus on alle 10 %, osingosta on 25 % verovapaata ja 75 % veronalaista tuloa.	Osinko verovapaata tuloa

Kuvio 4. Matriisi noteeratusta ja noteeraamattomasta yhteisöstä osingonsaajana.

4.4 Noteeraamattoman yhtiön jakama osinko

Muun, kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadun osingon verokohtelu määräytyy yhtiön osakkeille lasketun matemaattisen arvon perusteella. Pääsäännön mukaan luonnollisen henkilön listaamattomasta yhtiöstä saama

osinko on verovapaata, jos se ei ylitä osakkeiden matemaattiselle arvolle laskettua 9 prosentin vuotuista tuottoa. Verovapaana noteeraamattoman yhtiön osakas voi saada osinkoja enintään 90 000 euroa vuodessa. Kyseessä on tällöin pääomatulona verotettava osinko ja näiden verovapaiden osinkojen yhteenlaskettu enimmäismäärä voi verovuonna olla kyseinen 90 000 euroa. (Verohallinnon ohje Drno 1214/345/2005, 6.10.2005; Taloustaito 12/2009, 16.)

Osakeyhtiön nettovarallisuus saadaan, kun yhtiön veronalaisista varoista vähennetään velat. Aikaisemmin kun Suomessa oli käytössä varallisuusverotus, ohjeet varojen arvostamiseen saatiin varallisuusverolaista. Nykyisin ohjeet varojen ja velkojen arvostamisesta löytyvät laista varojen arvostamisesta verotuksessa, joka tuli voimaan 22.12.2005. Asiasta enemmän kiinnostuneen kannattaa tutustua kyseiseen lakiin erityisen tarkasti; tarpeellista verosuunnittelun kannalta on myös verottajan ennakkopäätöksiin tutustuminen ja niiden vertaaminen omaan tilanteeseen ohjenuoraa haettaessa. Seuraavassa osakkeen matemaattisen arvon määrittelyä käsittelem vain suuripiirteisesti asian monimutkaisuuden vuoksi. Verosuunnittelua harjoitettaessa kannattaa tulkinnat tarkastaa suoraan verohallinnon ohjeesta ”uuden osakeyhtiölain vaikutuksia verotukseen”, joka on saatavilla Verohallinnon internetsivuilla.

Tuloverolain 33 b §:ssä tarkoitetun kotimaisen yhtiön osakkeen verovuoden matemaattinen arvo lasketaan verovuotta edeltävän vuoden yhtiön tilinpäätöksen mukaisen tarkistetun nettovarallisuuden perusteella. Yhtiön nettovarallisuus saadaan vähentämällä yhtiön varoista yhtiön velat. Yhtiön varoja ovat yhtiön käyttö-, vaihto-, sijoitus- ja rahoitusomaisuus sekä muu sellainen omaisuus ja sellaiset pitkävaikutteiset menot, joilla on varallisuusarvoa. Varoina ei kuitenkaan pidetä kirjanpitolain mukaisia laskennallisia verosaamisia (VVL 2 §). Velkana taasen pidetään vieraaseen pääomaan kirjattuja eriä ja niiden verrannaisia. Huomionarvoista on, että edellä mainittuja varallisuuseriä tarkastellaan aina verovuotta edeltävän vuoden tilinpäätöksestä. Jos esimerkiksi yhtiön tilikausi päättyy 31.12.2009 ja osingonjakoa suunnitellaan vuoden 2010 aikana, varallisuuserät pitää laskea 31.12.2009 tilinpäätöstietojen perusteella. Jos osinko on kuitenkin nostettavissa

vasta tammikuussa 2011, määräytyy osakkeen matemaattinen arvo vastaavasti 31.12.2010 tilinpäätöksen perusteella. Huomattava on myös, että osingot verotetaan aina sen verovuoden tulona, jolloin osingot ovat olleen osakkaan nostettavissa. (Verohallinnon ohje Dnro 206/345/2007, 8.3.2007.)

Seuraavassa kuviossa esitellään matemaattisen arvon laskeminen osakkaan omistamalle osakkeelle. Ensin lasketaan yhtiön nettovarallisuus (varat-velat), jonka jälkeen se jaetaan osakkeiden lukumäärällä. Huomioon ei oteta osakeyhtiön hallussa olevia osakkeita, joita tilikauden aikana on mahdollisesti hankittu. Seuraavaksi lasketaan osakkaan omistamien osakkeiden matemaattinen arvo yhteensä, jonka perusteella 9 prosentin vuotuista tuottoa vastaavan osingon osakas saa verovapaasti.

Matti Meikäläinen omistaa 1000 kpl Yritys Oy:n osaketta

Yritys Oy:n varat ovat lain mukaan arvostettuna 600 000 euroa ja velat 300 000 euroa. Osakkeita on ns. ulkona yhteensä 3000 kpl.

Osakkeen matemaattiseksi arvoksi saadaan $(600\ 000 - 300\ 000) / 3000 = 100$ euroa

Matti Meikäläisen omistamien osakkeiden matemaattinen arvo on siis 100 000 euroa (1000 kpl x 100 euroa/kpl). Verovapaata osinkoa hän voisi saada enintään 9% 100 000 eurosta eli 9 000 euroa.

Yritys Oy päättää jakaa osinkoa 8,5 euroa osaketta kohden.

Osinkoa Matti Meikäläinen saa $1000\ \text{kpl} \times 8,5\ \text{euroa/osake} = 8500$ euroa

Koko Mattin osinkotulo on verovapaata, sillä osingon määrä ei ylitä lain sanelemaa 9 %:n rajaa Matti Meikäläisen omistamien osakkeiden matemaattisesta arvosta.

Kuvio 5. Esimerkki matemaattisen arvon laskemisesta ja osingon verovapauden määrittämisestä

Osakas voi siis saada verovapaasti 9 prosentin vuotuista tuottoa vastaavan määrän osinkoina. Näitä verovapaita osinkoja voi osakas saada kuitenkin enintään 90 000 euroa verovuoden aikana. Jos verovelvollisen saamien osinkojen yhteismäärä yhteensä ylittää 90 000 euroa, tämän määrän ylittävästä osasta 70 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja loput 30 prosenttia verovapaata tuloa. Jos taas osingon määrä ylittää osakkeen matemaattiselle arvolle lasketun 9 prosentin vuotuisen tuoton, on ylittävältä osalta osingosta 70 prosenttia ansiotuloa ja 30 prosenttia verovapaata tuloa. (TVL 33 b §)

Seuraavassa kahdessa esimerkissä esitetään edellisen esimerkin Matti Meikäläisestä tapaus, joissa Mattin saama osinko ylittää kuviossa 6 osakkeen matemaattiselle arvolle lasketun 9 %:n vuotuisen tuoton. Kuviossa 7 esiintyy tilanne, jossa osinko ylittää 90 000 vuotuisen verovapaan osingon määrän.

Aikaisemmassa esimerkissä Matti Meikäläisen todettiin omistavan 1000kpl Yritys Oy:n osaketta, joiden matemaattinen arvo oli yhteensä 100 000 euroa (100€/kpl). Verovapaasti Matti voisi saada enintään 9 000 euroa.

Yritys Oy päättää jakaa osinkoa 12 euroa osaketta kohden.

Osinkoa Matti Meikäläinen saa $1000 \text{ kpl} \times 12 \text{ euroa/osake} = 12\,000$ euroa

Tässä tapauksessa Mattin saamat osingot ylittävät osakkeiden matemaattiselle arvolle lasketun 9%:n vuotuisen tuoton, jonka ylittävästä osasta ansiotuloa on 70% ja loput 30% ovat verovapaata tuloa.

Mattin saaman osingon veronalaisuus on siis:

Veronalaista ansiotuloa	$(0,7 \times 3000\text{€})$	2 100 €
Verovapaata tuloa	$(9000\text{€} + (0,3 \times 3000\text{€}))$	9 900 €
Osinkotuloa yhteensä		12 000 €

Kuvio 6 Esimerkki verokohtelusta, kun osakkeen matemaattiselle arvolle laskettu 9 %:n vuotuinen tuotto ylittyy

Tässä esimerkissä on erona kuvion 5. esimerkkiin osingon suuruuden osalta. Osakkeen matemaattiselle arvolle laskettu 9 prosentin vuotuinen tuotto ylittyy, ja ylimenevältä osalta osinko on siis osaksi veronalaista. Esimerkissä ylimenevästä 3 000 eurosta veronalaista on 70 prosenttia ja verovapaata 30 prosenttia. Yhdeksän prosentin nettovarallisuuden ylittävältä osalta verorasitus on 19,6 prosenttia.

Minna Mallikas omistaa 6 000 kpl Aktiebolag Oy:n osaketta, joiden matemaattinen arvo on 200 euroa/osake.

Aktiebolag Oy päättää jakaa osinkoa päättyneeltä tilikaudelta 18 euroa osaketta kohden.

Osinkoa Minna Mallikas saa $6000 \text{ kpl} \times 18 \text{ euroa/osake} = 108\,000$ euroa

Osinko on tarkalleen 9%:n vuotuisesta tuotosta vastaava, mutta verovapaan osingon vuotuinen yläraja 90 000 euroa ylittyy 18 000 euroa.

Ylimenevältä osalta 70 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja loput 30 prosenttia verovapaata tuloa.

Minnan saaman osingon veronalaisuus on siis:

Veronalaista pääomatuloa	$(0,28 \times 18\,000\text{€})$	5 040 €
Verovapaata tuloa	$(90\,000\text{€} + 12\,960\text{€})$	102 960 €
Osinkotuloa yhteensä		108 000€

Kuvio 7 Esimerkki verokohtelusta, kun 90 000 € vuosittaisen verovapaan osingon yläraja ylittyy

Kuviossa 7. osakkeen matemaattiselle arvolle laskettu 9 prosentin vuotuinen tuotto ei ylitä, mutta tuloverolaisissa määritelty 90 000 euron yläraja ylittyy 18 000 eurolla. Kuten edellisessä esimerkissä 6, 90 000 euron ylimenevältä osalta 70 prosenttia on veronalaista pääomatuloa ja 30 prosenttia on verovapaata tuloa. 90 000 euron ylimenevän osingon verorasitukseksi muodostuu kokonaisuudessaan 19,6 prosenttia.

4.5 Verovapaan osinkotulon osuus

Luvun alussa lueteltiin nykyisen osakeyhtiölain puitteissa lailliset voitonjaon muodot, joista yleisintä, osingonjakoa, on käsitelty tarkemmin verotuksen kannalta. Kappaleessa on tutkin lyhyesti myös osakeyhtiön toiselta osakeyhtiöltä saaman voitonjaon verovapaussäännökset (ks. kuvio 4, matriisi noteeratusta ja noteeraamattomasta yhteisöstä osingonsaajana). Erilaiset verovapaussäännöt ja matemaattisten arvojen laskeminen saattaa vaikuttaa melko monimutkaiselta ja hankalalta, mutta vaikeinta on kuitenkin oikeiden lukujen löytäminen voittoa jakavan osakeyhtiön tilinpäätöstiedoista. Osinkotulo pörssilistatulta yhtiöltä, joka on varmasti ylivoimaisesti yleisin tapaus, on veronmaksajien onneksi melko yksinkertainen, sillä osingonmaksaja pidättää veron automaattisesti ja verorasitus (19,3 %) on osingonsaajan tiedossa jo etukäteen.

Uskoisin, että jokaisen kuukausipalkkaisen veronmaksajan mieleen juolahti edellisessä kappaleessa ajatus oman palkkatulon muuntamisesta progressiivista ansiotuloverotusta edullisemmin verotettavaksi pääomatuloksi. Kuten kappaleessa 3.3 kerrottiin, osakeyhtiölain verovaikutuksia pohtinut Valtiovarainministeriön ns. Arvela II-työryhmä totesi, että yksi Suomen eriytetyn tuloverojärjestelmän suurimpia ongelmia on ansiontulon marginaaliveroasteiden ja pääomatuloverokannan suuri ero. Jossain vaiheessa perus palkansaajan rahallinen rajahyöty, eli hyöty työn lisäämisestä yhdellä yksiköllä, tulee melko pieneksi progressiivisen, kiristyvän, verotuksen ansiosta. Henkilö ei tässä vaiheessa haluakaan enää lisätä työntekoaan, sillä hän kokee vapaa-ajastaan saaman hyödyn korkeammaksi kuin yhdestä lisätyötunnista, suurin osa lisätulosta menisi kuitenkin verottajalle (Kari 2009, 5).

Esimerkkien, sekä verohallinnon osingonjakoa käsittelevän ohjeen perusteella, 90 000 euroa tai 9 % osakkeen matemaattiselle arvolle on osingon saajalle täysin verovapaata tuloa. Vaikka osinko ylittäisikin 90 000 euroa vuodessa, ylittävältä osalta maksettaisiin verrattaen edullista pääomatuloveroa (28 %), ja sitäkin vain kyseisen summan ylittävältä osalta. Verosuunnittelun kannalta tässä

mallissa osakkaan intressinä olisikin vain mahdollisimman suuren nettovarallisuuden kerääminen osakeyhtiön nimiin.

Edellä oletetin osakeyhtiön osakkaan, ja osingonsaajan, olevan luonnollinen henkilö, useimmin henkilöomistaja tai omistajayrittäjä, sellaisen perheenjäsen tai muu luonnollisen henkilö. Osakas voi kuitenkin olla myös henkilöyhtiö (jolloin siis tulo jaetaan yhtiömiesten verotettavaksi tuloksi), osuuskunta, toinen osakeyhtiö tai yksityinen elinkeinonharjoittaja. Viimeksi mainitusta elinkeinonharjoittajasta on esimerkkinä vaikkapa hammaslääkäri, joka omistaa osan kuvitteellisesti työnantajanaan toimivan lääkäriyhtiön osakkeista, mutta toimii samalla itsenäisenä EVL:n määrittelemänä ammattinharjoittajana. Tässä tapauksessa lääkäriyhtiön voidaan ajatella muodostavan eräänlaisen ”sateenvarjon”, jonka alaisuudessa joukko korkeasti koulutettuja lääkäreitä itsenäisesti työskentelee, muodostaen humoristisesti ajatellen kuvainnollisen lääkäritorin. Tällaisessa toimiessaan lääkäri on yksityinen elinkeinonharjoittaja, joka toimii suoraan verosubjektina, vaikkakin omistaa lääkäriyhtiöstä osan. Tämän omistuksen kautta hän todennäköisesti saa vain puitteet ammattinsa harjoittamiseen ja mahdollisesti vuosittain nimellisen osingon lääkäriyhtiöltä.

Seuraavaksi tutkin, miten asia muuttuu, jos osakeyhtiön osakkaan, ja siten osingonsaajan, ajatellaan olevan toinen osakeyhtiö. Kyseisiä rakenteita tavataan usein erilaisissa asiantuntijaorganisaatioissa, joissa suurin taseen varoista voidaan ajatella olevan omistajayrittäjän ammattitaito. Viitaten kuvioon 4, osakeyhtiö saa pääsääntöisesti toisen osakeyhtiön maksaman osingon täysin verovapaasti. Mitä jos edellisen esimerkin lääkäritoimintaa harjoittavan osakeyhtiön osakkaana olisikin ko. lääkärin omistama osakeyhtiö, joka jakaisi voiton taasen eteenpäin omalle omistajalleen? Luvussa 5 tutki millaisissa tapauksissa asiantuntijan kannattaa perustaa itselleen osakeyhtiö, jonka kautta hän tarjoaa ammattitaitoaan kuluttajille ja yrityksille, markkinoille.

5 OMA HOLDING-YHTIÖ OSINGONMAKSAJANA

Viime kappaleessa tutkittiin osinkotulojen verotusta, ja erityisesti osingon jakautumista veronalaiseen ja verovapaaseen osinkoon. Edellisessä kappaleessa käsiteltyä verovapaata osinkoa on melko laajalti käytetty asiantuntijaorganisaatioissa, joissa tulon perusteena on ollut työntekijän (tai omistajan) ammattitaito. Tällä tavalla on asiantuntijatehtävissä työskentelevien todettu saavuttaneen merkittäviä veroetuja muuttamalla korkeasti verotettavia ansiotulojaan kevyemmän verokannan pääomatuloksi, tai jopa verovapaiksi osingoiksi (Verohallinnon ohje Dnro 1103/32/2009, 22.1.2010). Käytännössä perus palkansaajaa tämä verosuunnittelun hyöty ei hyödytä, mutta erilaisissa asiantuntijatehtävissä, kuten lääkäreinä, asianajajina, insinööreinä tai eräissä konsultointitehtävissä toimiville tästä on hyötyä. Vuonna 2008 lehtien palstoilla tunteet velloivat verrattaen kateellisten suomalaisten vuodatuksesta. Julkisuudessa puitiin tiukasti KHO 2008:6 ratkaisua ns. lääkäriyhtiöistä, joissa lääkärit merkitsivät yhtiön osakkeita omistamiensa osakeyhtiöiden kautta. Myöhemmin lääkärit saivat emoyhtiöltä verovapaat osingot suoraan omalle osakeyhtiölleen ja saattoivat myöhemmin maksaa itselleen osinkoa, välttämällä verotuksen kokonaan.

Tässä luvussa tutkin KHO 2008:6 lääkäriyhtiötapauksen taustat ja päätökseen vaikuttaneet tekijät pintapuolisesti, tärkeimmät juridiset seikat esitellen. Luvun lopussa tutkin muutamia malleja osinkotuloverotusta silmällä pitäen, joissa holding-yhtiötä hyödyntävä osinkotulomalli muodostuisi suoraa osingonjakoa edullisemmaksi. Luonnollisesti asiasta kannattaa tarkistaa verottajan kanta, ennen kuin ryntää itselleen osakeyhtiötä perustamaan, sillä verolait ja erityisesti verottajan käytännöt uudistuvat ja elävät miltei päivittäin.

5.1 Mistä holdingyhtiöissä on kysymys?

Holding-yhtiöksi kutsutaan yleisimmin osakeyhtiötä, jonka tarkoitus on hallinnoida ja valvoa, siis omistaa toisen osakeyhtiön tai yhtiöiden osakekanta. Yksinkertaistettuna holding-yhtiö voidaan perustaa pelkällä yhtiörekisterimerkinnällä, vaadittavalla omalla pääomalla (vuonna 2010 2 500

€), jonka jälkeen yhtiön taseen varat-eriin voidaan merkitä jonkin toisen osakeyhtiön osakkeita. Tässä tapauksessa yhtiöön pätee tietysti osakeyhtiölain lentävä lause ”osakeyhtiön tarkoitus on tuottaa omistajilleen rahallista voittoa”. Holding-yhtiön voidaan yksinkertaistetusti toimivan eräänlaisena välitappina siirrettäville varoille. Holding-yhtiön osakkeet merkinnyt yksityishenkilö omistaa siis välillisesti holding-yhtiön varoihin luettavat, muiden osakeyhtiöiden osakkeet.

Osakeyhtiön osakkaan ollessa toinen osakeyhtiö, on kysymys mahdollisesta osinkotulon ketjuverotuksesta. Verouudistuksessa (uusi osakeyhtiölaki 624/2006) muuttui myös osakeyhtiön ja henkilöyhtiön (siis kommandiittiyhtiön ja avoimen yhtiön), kuten myös yksityisen elinkeinonharjoittajan saamien osinkojen verokohtelu. Pääsääntöisesti yhtiö- ja yrityssektorin sisäinen osingonjako on saajalleen verovapaata tuloa (EVL 6 a §). Viitaten aikaisempaan matriisiin osinkotulon verovapaudesta toiselle osakeyhtiölle (kuvio 4), osakeyhtiön tai Euroopan unionin jäsenvaltion merkitystä listaamattomasta yhteisöstä saama osinko on verovapaata tuloa. Listaamaton osakeyhtiö saa siis toiselta listaamattomalta osakeyhtiöltä verovapaasti osinkotuloa. Esimerkiksi seuraavassa korkeimman hallinto-oikeuden ennakkotapauksessa on kyse osakeyhtiöstä, joka jakaa voittoa osakeyhtiölle. Edellinen voitonjako on siis verovapaata tuloa toiselle osakeyhtiölle. Seuraavassa voitonjaossa asiantuntijaorganisaatiossa jaettiin osinkoa vain 9 prosenttia osakkeen matemaattiselle arvolle. Verosuunnittelun ansiosta organisaation osakkaat välttyivät maksamasta veroja saamastaan tulosta käytännössä euroakaan.

5.2 Lääkärikeskuspäätös: mistä on kysymys

Sekä uuden osakeyhtiölain vaikutuksia tarkemmin tutkinut Arvela II-työryhmä, että verohallitus katsovat, että ammattitulojen muuntaminen osinkotuloksi on ollut mahdollista kaksijakoisen tuloverojärjestelmän alusta asti. Arvela II-työryhmän näkemyksen mukaan tärkeää oli, ettei varsinaisesti työn arvoa tai muuta kuin varsinaista, yksiselitteistä, muuta kuin voitonjakona tunnettavaa osinkotuloa voitaisi lainsäädäntöä noudattamalla muuttaa edullisemmin

verotetuksi osingoksi (Verotus, tilinpäätös ja yhtiöoikeus, valtiovarainministeriön työryhmämuistioita 4/2006, 176). Sen sijaan työryhmän ehdotuksen mukaan yhtiöjärjestyksen yksiselitteisen määräyksen nojalla jaettava osinko katsottaisiin lailliseksi osingonjaoksi myös verotuksessa. Verohallitus otti käyttöön edellä mainitun yhtiöjärjestykseen yksiselitteisesti perustuvan osingonjaon hyväksymisen verotuksessa (Verohallinnon ohje Dro 206/345/2007, 8.3.2007). Verottajan mukaan tulon verotetaan osinkona, mikäli osinko perustuu yhtiöjärjestykseen, eikä perustu osakkaiden keskinäisiin sopimuksiin. Menettelyä ei myöskään voida pitää veronkiertona tai peiteltynä osinkona.

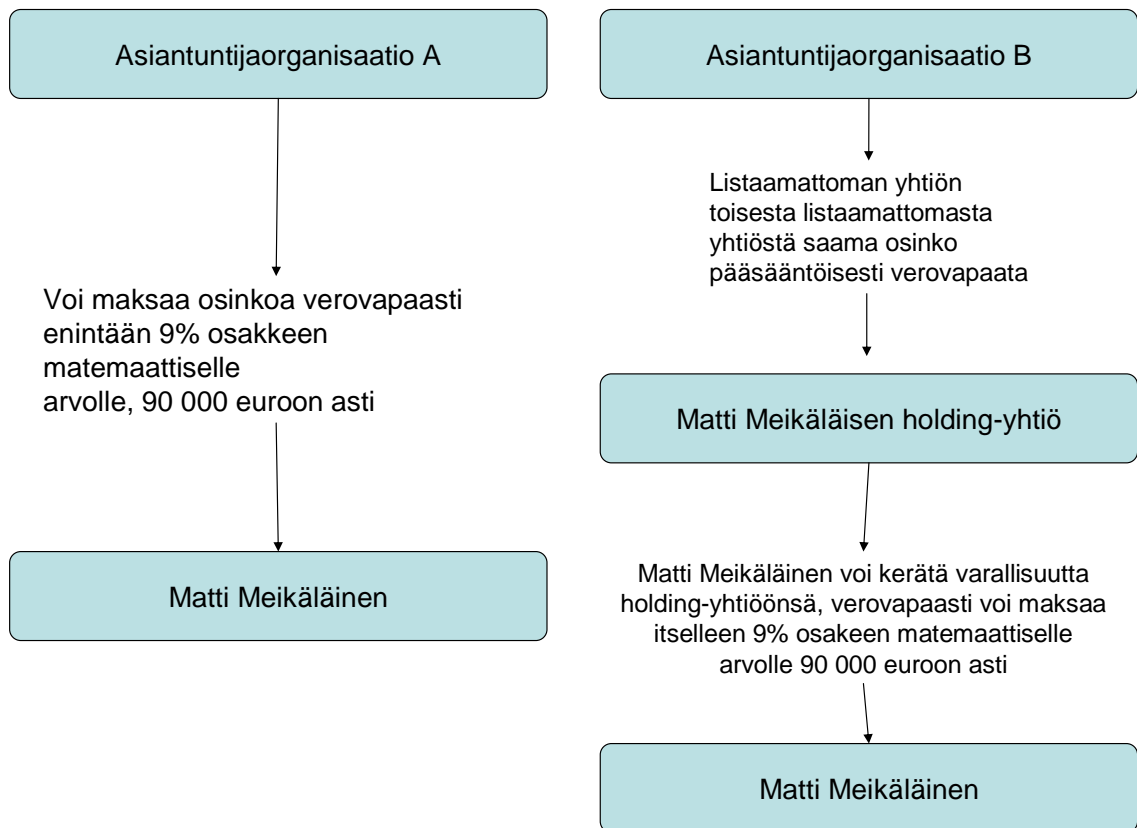
Niin sanotun lääkäryhtiöpäätöksen KHO 2008:6 päätösseloste on seuraava: ”Hakijoiden tarkoitus oli perustaa lääkäritoimintaa harjoittava osakeyhtiö. Lääkärit merkitsivät yhtiön osakkeet joko itse tai omistamansa holdingyhtiön kautta. Perustettavan yhtiön osakkeet jakoutuivat kantaosakesarjaan ja useisiin vastaanotto-osakesarjoihin. Jokaiselle toimintaan mukaan tulevalle lääkärille oli yhtiössä oma vastaanotto-osakesarja. Yhtiöjärjestyksen määräyksen mukaan kunkin vastaanotto- ja kantaosakesarjan oikeus yhtiön varoihin määräytyi asianomaisen osakesarjan toimintatuloksen ja aikaisemmilta vuosilta jakamattomien toimintatulosten yhteismäärän mukaan. Kantaosakesarjan toimintatulos laskettiin hallinnointitoiminnosta ja kunkin vastaanotto-osakesarjan toimintatulos laskettiin kyseisestä vastaanottotoiminnosta. Yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön laskentatoimi oli hoidettava siten, että kutakin osakesarjaa vastaava toimintatulos oli todennettavissa. Kun osingon peruste oli määrätty yhtiöjärjestyksessä eikä osakkailla ollut harkintavaltaa osingonjaon kohdistumisessa osakesarjojen kesken, yhtiön jakama osinko katsottiin, lainsäädännön nykytila huomioon ottaen, veronalaiseksi osinkotuloksi, joka verotetaan osingonsaajasta riippuen siten kuin tuloverolaisissa ja elinkeinotulon verottamisesta annetussa laissa säädetään. Ennakkoratkaisu verovuosille 2007–2008. Äänestys 3-1-1.”

Edellä mainitussa tapauksessa lääkäreiden oletetaan olevan lääkärikeskusyhtiön osakkaita suoraan sen osakkeita omistamalla tai vaihtoehtoisesti omien holding-yhtiöidensä kautta. Suoran omistuksen mallissa

yhden osakkaan nostamatta jätetty osinko kasvattaa yhtiön nettovarallisuutta, ja siten lisää muiden osakkaiden verovapaan osinkotulon määrää. Holding-yhtiön käyttö mahdollistaa taas nettovarallisuuden kerryttämiseen osakkaan omiin nimiin. Noteeraamattoman yhtiön toiselta noteeraamattomalta yhtiöltä saamat osingot ovat verovapaita, joten holding-yhtiön käyttö ei sinänsä lisää verorasitusta.

5.3 Tulon kierrättäminen holding-yhtiön kautta

Tulojen muuntaminen korkeammin (progressiivisesti) verotetusta ansiotulosta matalamman verokannan pääomatuloksi vaatii käytännössä yksityishenkilön kohdalla henkilökohtaisen holding-yhtiön perustamista. Primäärisen organisaation oletan seuraavissa laskuissa jakavan koko vuotuisen osakekohtaisen voittonsa osinkoina osakkaana oleville holding-yhtiöille, joten siihen ei suurtakaan nettovarallisuutta synny. Näin ollen 9 prosentin vuotuista verovapaata osinkoa ei voida suoraan tästä organisaatiosta jakaa, lisäksi olisi vaikea jakaa jokaisen työntekijän työpanos vastaavaksi maksettavaksi osingoksi, edellyttäen että kyseessä ei ole mikään perheyrittäjä tai vastaava. Kuviossa 8 esitellään voitonjako suoraan osakeyhtiöltä (vasemmalla), jota on käsitelty jo aikaisemmassa luvussa 4.4 ”Noteeraamattoman osakeyhtiön jakama osinko”. Oikealla nähdään malli, jossa tulo kulkee holding-yhtiön kautta. Puhun tässä yhteydessä pelkästään tulosta, sillä holding-yhtiötä hyödyntävässä verosuunnittelussa on vaikea määrittellä onko tulo osinkoa vaiko ansiotuloa.

Kuvio 7. Tulon kierrättäminen holding-yhtiön kautta

Vasemmalla nähtävässä suoran omistuksen mallissa ei mielestäni nähdä välttämättä minkäänlaista erityisempää verosuunnittelua, mikäli Matti Meikäläinen omistaa vaikkapa 100 %:a Asiantuntijaorganisaatio A:n osakekannasta. Ongelmaksi tilanne muodostuu, jos osingonmaksaja on lääkäriorganisaation kaltainen, omistukseltaan pirstoutuneempi, jolloin omistuksen ja sen perusteella jaettavan osingon kohdistaminen työpanokseen muodostuu ongelmaksi. Lisäksi suoran omistuksen tilanteessa Matti Meikäläinen nostamatta jätetty voitto-osuus, siis osinko, kasvattaa vastaavasti yhtiön muiden osakkeiden nettovarallisuutta. Holding-yhtiön mallissa taas mahdollistetaan osakkaan oman holding-yhtiön varoihin luettavan nettovarallisuuden kasvattaminen. Tässä tapauksessa Matti Meikäläinen holding-yhtiö voidaan nähdä eräänlaisena pankkina, josta hänen kannattaa verosuunnittelun näkökulmasta nostaa vain niin pieni osinko, että hän ei joudu

välttämättä maksamaan mitään veroa saamastaan osingosta. Kuten aikaisemmin todettiin, noteeraamattoman yhtiön toiselta noteeraamattomalta yhtiöltä saama osinko on pääsääntöisesti verovapaata, joten holdingyhtiön käyttö ei kasvata verorasitusta. (Kukkonen 2004, 261.)

Mikäli kyseessä on yksityishenkilön saama osinkotulo suoraan listatusta pörssiyhtiöstä, tulot ovat nykyisen osakeyhtiölain mukaan osittain veronalaisia. Mikäli näin ei olisi, voitaisi osingon kierrättämisellä noteeraamattoman sijoitusyhtiön kautta periaatteessa kiertää verotusta ilman mitään erikoissääntöjä. Kuitenkin pörssiyhtiön pienenosakeyhtiölle maksamat osingot tulivat verouudistuksessa osittain veronalaisiksi. Kuten kuviosta 4. todettiin, veronalaisuusprosentti on 75 prosenttia. Veronalaisuudelle on kuitenkin olemassa omistusosuudesta riippuva yläraja, 10 %. Yksityishenkilön tulisi siis edellisen lainsäädännön sudenkuopan nojalle omistaa miljoonien, jopa miljardien, eurojen edestä pörssilistatun osakeyhtiön osakkeita, saadakseen verovapaita osinkoja. Näitä suuria omistajia löytyy OMXH-listan yhtiöistä vain muutamia, esimerkiksi Jari Sarasvuo (Trainer's House Oyj) sekä Kai Mäkelä (Alma Media Oyj). Edelliset tapaukset ovat kuitenkin melko harvinaisia, sillä pörssiyhtiöistä yli kymmenen prosentin omistaminen vaatisi miljardiomaisuuden.

Aikaisempien esimerkkien valossa voisi todeta, että veroetua alkaa kertyä vasta, kun holding-yhtiöön aletaan kerryttää melkoisia nettovarallisuuksia. Nettovarallisuuden kasvun myötä omistajayrittäjä voi nostaa aina suurempaa verovapaata osinkoa vuosittain. Jos taas henkilö tarvitsee asiantuntijaorganisaatiosta, eli alkuperäiseltä tulon maksajalta, tuloa itsensä ja perheensä elättämiseen, henkilökohtaisen holding-yhtiön käyttö ei varsinaisesti kevennä verotusta. Seuraavassa esimerkissä tutkin tilannetta, jossa evankelisluterilaiseen seurakuntaan kuuluva (kirkollisvero huomioitu) asiantuntija tienaa 5 000 € kuukaudessa, yhteensä siis 60 000 € vuodessa. Verotuskunnaksi olen tässä valinnut Turun, jonka veroprosentti vuonna 2010 on 18,75. Esimerkin luvuissa olen käyttänyt hyväksi Verohallinnon omaa veroprosenttilaskuria vuodelle 2010, joka ottaa mielestäni melko kattavasti mukaan kaikki lakisääteiset ansiotulosta tehtävät vähennykset

kunnallisverotuksessa, ja vastaavasti valtionverotuksessa. Verolaskurin löytää helposti verohallinnon etusivulta osoitteesta www.vero.fi. Verohallinto muistuttaa vielä, että veroprosenttilaskuri on vain suuntaa antava, ja tulon maksaja vähentää vielä tiettyjä eläkevakuutus- ja sairaskulueriä. Tähän esimerkkiin käytän suoraan laskurin antamaa arviota koko vuoden maksettavista veroista.

Henkilö A on Turussa asuva evankelisluterilaiseen seurakuntaan kuuluva palkansaaja, jonka kuukausitulo on 5 000€, yhteensä 60 000€ vuodessa.

palkkatulo vuodessa	60 000 €
vero	-18 835,13
nettotulo	41 164,87 €

A perustaa holding-yhtiön ja nostaa ansaitsemansa tulon osinkona. Oletetaan, että A on saanut säästettyä yritykselleen vuoden palkkatulon ja voi siten nostaa kaiken tarvitsemansa tulon osinkona. A tarvitsee kuitenkin kaiken tulon elämiseensä, ja pyrkii nostamaan vastaavan summan osinkona.

yhtiön verotettava tulo	60 000 €
yhtiön vero	-15 600 €
osinkona jaettavissa	44 400 €

yhtiön nettovarot 46 900 €

pääomatulo-osuus	4 221 €
ansiotulo-osuus	40 179 €
osakkaan vero	-6 194,27 €
nettotulo	38 206 €

Ensimmäisessä esimerkissä oletin ensin henkilön A saavan tulonsa normaalisti ansiotulona, josta hän maksaa ansiotuloveroa progressiivisen veroasteikon mukaan. Alemmassa tapauksessa henkilö A on harjoittanut verosuunnittelua ja nostanut tulonsa holding-yhtiönsä kautta. Yhtiö on siis ensiksi saanut vastaavan suuruisen summan tulona, josta se tilikauden päätteeksi maksaa yhtiöveron 26

prosenttia. Jakokelpoiset varat yhtiö jakaa myöhemmin omistajalleen henkilö A:lle. Yhtiön nettovaroiksi on laskettu edellisen verovuoden aikana holding-yhtiöön säästetty tulo, sekä 2 500 €:n suuruinen osakeyhtiölain vaatima osakepääoma. Vastaavasti, kuten normaalin palkansaajan tapauksessa, ansiotulo-osuudesta maksettavan veron laskemiseen on käytetty aiemmin mainitsemaani verohallinnon veroprosenttilaskuria. Kuten itse esimerkissä todettiin, edellytyksenä oli yhden vuoden tulon kerryttäminen holding-yhtiölle. Ilman vastaavaa säästämistä, verovapaan pääomatulo-osuuden summa on aina pienempi ja pienempi varsinaisen nettovarallisuuden (siis se osa varoista, jolle 9 %:n verovapaa osinko) puuttuessa yhtiöstä. Tosiasiassa yhden vuoden tuloja vastaavan omaisuuden kerääminen yhtiölle saattaa olla ongelmallista, sillä oletan henkilön tarvitsevan jonkinlaista tuloa oman toimeentulonsa järjestämiseksi.

Esimerkin valossa aivan perus palkansaajalle holding-yhtiön käytössä ei ole mitään järkeä. Suoraan ansiotulona henkilö A saa tuloa miltei kolme tuhatta enemmän, verrattuna holding-yhtiön malliin. Pelkästään tuon muutaman tuhannen lisäksi, tulon kierrättämisestä holding-yhtiön kautta koituu muitakin kustannuksia, esimerkiksi kirjanpitäjän, ja mahdollisesti tilintarkastajan kalliit palvelut muuttuvat pakollisiksi.

Yksi huomionarvoinen asia on mielestäni tällaiseen vastaavanlaiseen verosuunnitteluun liittyvä poliittinen riski. Poliittisella riskillä tarkoitan tässä riskiä, jonka veronmaksaja ottaa muuntaessaan tulojaan vähemmän verotettavaksi, ikään kuin säästäen veroissaan. Verottajahan saattaa yhtäkkiä muuttaa toimintatapojaan tai veroperusteitaan, sen enempää veronmaksajaa varoittamatta. Edellä mainittu tilanne koettiin vuodenvaihteessa 2010, kun YLE uutisoi näkyvästi ”Talojen ja metsien perintövero nousee roimasti” (www.yle.fi, [viitattu 16.12.2009]). Otsikko sinänsä on hieman harhaanjohtava, sillä verotus tapahtuu aina Suomen kaltaisessa parlamentaarisessa yhteiskunnassa aina valtiopäivien eli eduskunnan säätämän lain perusteella. Perintö- ja lahjaveron ”kiristymisen” taustalla ei suinkaan ollut varsinaisen lain muuttuminen, vaan verohallinnon uuden oheistuksen ”varojen arvostaminen perintö- ja

lahjaverotuksessa” laatimisessa. Verohallinto siis muutti lain tulkintaa ja kaikki on yhtäkkiä toisin: monissa tapauksissa itse verotus kiristyi useita kymmeniä prosentteja. Verohallinto kuitenkin puolustelee omaa kantaansa tunteita kuumentaneen julkisuudessa tähtitieteellisiin mittoihin nousseesta bolemiikista verohallinnon omilla nettisivuillaan ”kysymyksiä ja vastauksia” – osiossa: ”Tehtävämme on edistää oikeaa ja yhdenmukaista verotusta. Yhdenmukaisuuden edistäminen varmistetaan antamalla esimerkiksi valtakunnallisia yhtenäistämisohteja. Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa on tällainen yhtenäistämisohje.” (www.vero.fi [viitattu 28.2.2010]) Samalla tavalla tulee todennäköisesti käymään myös ajanmyötä tuloverolaista löydetylle porsaanreiälle. Verohallitus muuttaa ohjeistustaan ja holding-yhtiön käyttö muodostuu turhaksi.

Seuraavassa esimerkissä lasketaan vastaavasti henkilön B saavuttama hyöty holding-yhtiön käytöstä. Erona aikaisempaan esimerkkiin on se, että B:n lasken jättävän osan tulostaan ”säästöön” omaan yhtiönsä ja näin ollen kasvattavan yhtiön nettovarallisuutta vuosittain. Nettovarallisuuden kasvattamisen myötä henkilö B pystyisi myöhemmin nostamaan aina suurempaa ja suurempaa 9 prosentin nettovarallisuudelle laskettua verovapaata pääomatulo-osuutta. Esimerkissä 2 lasken henkilön tienaaavan 6 600 € kuukaudessa, yhteensä siis 79 200 euroa vuodessa.

Henkilö B on Turussa asuva evankelisluterilaiseen seurakuntaan kuuluva palkansaaja, jonka kuukausitulo on 6600€, yhteensä 79200€ vuodessa.

palkkatulo vuodessa	79 200 €
vero	-27 794,30 €
nettotulo	51 405,70 €

Jos B perustaa holding-yhtiön, hän voi nostaa ansaitsemansa tulon osinkona. Oletetaan että B voi jättää osan tulostaan yhtiön nettovarallisuutta kasvattamaan ja nostaa osinkoina 50 000€ vuodessa.

yhtiön verotettava tulo	79 200 €
yhtiön vero	-20 592 €
osinkona jaettavissa	58 608 €
yhtiön nettovarot	61 108 €
osinkona nostetaan	50 000 €
yhtiön jätetään	8 608 €
pääomatulo-osuus	5 410 €
ansiotulo-osuus	44 590 €
osakkaan vero	-7 424,81 €
nettotulo	42 575 €

5 vuoden päästä yhtiön nettovarallisuus on kasvanut 95 540 euroon (58 606€ + 2 500€ + 4x8 608€). Esimerkissä ei ole otettu huomioon yhtiön jätettyjen varojen mahdollisia tuottoja tai arvonnousuja. Pääomatulo-osingon määrä on noussut noin 3 000 euroa.

yhtiön verotettava tulo	79 200 €
yhtiön vero	-20 592 €
osinkona jaettavissa	58 608 €
yhtiön nettovarot	95 540 €
osinkona nostetaan	50 000 €
yhtiön jätetään	8 608 €
pääomatulo-osuus	8 599 €
ansiotulo-osuus	41 401 €
osakkaan vero	-6 535,17 €
nettotulo	43 465 €

Jos yhtiön tämän jälkeen puretaan, osakkaan tulo olisi seuraava:

osakas saa	45 540 €
hankintameno-olettama	9 108 €
voitto	36 432 €
vero	-10 201 €
nettotulo	35 339 €

Viiden vuoden tulot ja maksetut verot palkansaajana

Vuosi	Vero	Nettotulo
1	-27 794,30 €	79 200 €
2	-27 794,30 €	79 200 €
3	-27 794,30 €	79 200 €
4	-27 794,30 €	79 200 €
5	-27 794,30 €	79 200 €
Yht.	-138 971,50 €	396 000 €

Viiden vuoden aikana saadut tulot osinkoina ja luovutusvoitoina

Vuosi	Verot		Nettotulo
	Yhtiövero	Ansiotulovero	
1	-20 592,00 €	-7 424,81 €	79 200 €
2	-20 592,00 €	-7 424,81 €	79 200 €
3	-20 592,00 €	-7 424,81 €	79 200 €
4	-20 592,00 €	-7 424,81 €	79 200 €
5	-20 592,00 €	-7 424,81 €	114 539 €
Yht.	-102 960,00 €	-37 124,05 €	431 339 €

Yhtiön purkamisen yhteydessä myyntivoittovero	-10 201 €
Veroja maksettu vuosien saatossa yhteensä	-150 285 €

Siinäkin tapauksessa, että palkansaaja kykenee jättämään osan tuloistaan ikään kuin säästöön omaan holding-yhtiönsä, kasvaa yhtiön nettovarallisuus ja verovapaan pääomatulo-osingon osuus äärettömän hitaasti. Yhtiölle pitäisi kertyä melkoisia omaisuuksia, ennen kuin tämänkaltainen järjestely olisi mielekästä ja verosuunnittelun näkökulmasta rahallisesti kannattavaa. Viiden vuoden aikajänteellä henkilö B hyötyisi holding-yhtiön käytöstä noin 35 000 euroa. Esimerkistä ottaisiin kuitenkin huomioon asian, että suurin osa tuloista kertyi vasta holding-yhtiötä purettaessa. Tätä aikaisemmin henkilö B olisi saanut tuloja enemmän normaalina palkansaajana.

Tuskin ketään varsinaisesti pitää veroista, oletetaan jokaisen veromaksajan haluavan minimoida omat veronsa. Vaikka edellistä esimerkkiä tarkasteltaisiin veroja minimoivasta näkökulmasta, on mallin aikaisempaa vaikeampaa perustella järkisyin. Viiden vuoden aikajänteellä tarkasteltaessa on oman holding-yhtiön käyttö vaurastuttanut verottajaa reilulla 10 000 eurolla. Ero

palkansaajan vastaavaan kumulatiiviseen verojen määrään selittyy lähinnä niin sanotulla kaksikertaisella verotuksella. Palkkatulot tulee tavallaan verotetuksi kahteen kertaan: ensin yhtiöveron muodossa (jonka osakeyhtiö siis maksaa tilikauden voitostaan), sekä toisen kerran henkilön B maksaessa ansiotuloveroa omasta ansiotulo-osuudestaan.

Vertailtaessa henkilön B nettotuloja käyttäen holding-yhtiötä tai vastaavasti suoraan ansiotuloveron alaisena tulona, ei mielestäni voida ainakaan edellisen esimerkin valossa tehdä kovin suuria yleistyksiä, ainakaan rahallista etua ajatellen. Taulukon perusteella totesin eron mallien välillä olevan noin 35 000 euroa viiden vuoden kuluessa. Käteen jäävän nettotulon erot vuosittain selittyvät pääosin palkansaajan TEL-maksussa, jota vastaavasti holding-yhtiön mallissa ei lakisääteisesti esiinny. Esimerkeissä ei ole TEL-vakuutusmaksuja otettu huomioon selkeyden vuoksi. Palkasta menee perusprosentin lisäksi työeläkevakuutusmaksua 4,5 % ja työttömyysvakuutusmaksua 0,4 %. Laskettaessa paljonko palkasta jää käteen verojen ja maksujen jälkeen, lisätään perusprosenttiin 4,9 %. Holding-yhtiön käytöstä hyötyvät ehkä eniten sellaiset henkilöt, jotka voivat käyttää yhtiötä sellaisten tulojen keräämiseen, jota he eivät tarvitse elämiseensä. Aikaisemmissa esimerkeissä on henkilön oletettu aina nostavan kaiken (esimerkki henkilöstä A) tai suurimman osan (esimerkki henkilöstä B) suoraan itselleen osinkona, ikään kuin suoraan ansiotuloverotettavassa mallissa ilman holding-yhtiötä.

Kolmannessa esimerkissä lasken henkilön C normaalin ansiotuloveron alaisena tulona ja vastaavasti tulojen kumulatiivisen määrän, kun henkilö C nostaa tulonsa henkilökohtaisesta holding-yhtiöstään. Erona aikaisempiin esimerkkeihin on se, että oletan henkilön C saavan lisätuloja varsinaisen palkkansa lisäksi. Nämä lisätulot henkilö C siirtää holding-yhtiölleen ja kerää ylimääräisen tulon sinne. Korkeimmissa veroluokissa marginaalivero on miltei 50 prosenttia, joten tulojen nostamiselle suoraan palkkatulona ei välttämättä ole perusteita, sillä suurin osa lisätulosta menee pelkästään veroihin.

Henkilö C on Turussa asuva evankelisluterilaiseen seurakuntaan kuuluva palkansaaja, jonka kuukausitulo on 6 600€, yhteensä 79 200€ vuodessa. Lisäksi hän saa sivutoimestaan asiantuntijaorganisaatiossa palkkaa 36 000 euroa vuodessa.

palkkatulo vuodessa	115 200 €
vero	-45 737 €
nettotulo	69 463 €
lisätulon netto edellisestä	18 057 €

Jos C perustaa holding-yhtiön ja jättää lisätulona saamansa 36 000 euroa vuodessa yhtiönsä nettovarallisuutta kartuttamaan ja nostaa vain verovapaan pääomatulo-osuuden verran osinkoa vuosittain

yhtiön verotettava tulo	36 000 €
yhtiön vero	-9 360 €
osinkona jaettavissa	26 640 €
yhtiön nettovarat	29 140 €
osinkona nostetaan	2 623 €
yhtiöön jätetään	24 017 €
pääomatulo-osuus	2 623 €
ansiotulo-osuus	0 €
osakkaan vero	0,00 €
nettotulo	2 623 €

5 vuoden päästä yhtiön nettovarallisuus on kasvanut 103 842 euroon, kun ei oteta huomioon mahdollisia nettovarallisuuden tuomia arvonnousuja tai muita tuottoja.

pääomatulo-osinko	9 346 €
-------------------	---------

Jos yhtiön tämän jälkeen puretaan, osakkaan tulo olisi seuraava:

osakas saa	94 496 €
hankintameno-olettama	18 899 €
voitto	75 597 €
vero	-21 167 €
nettotulo	73 329 €

Viiden vuoden tulot ja maksetut verot palkansaajana

Vuosi	Ansiotulo	Vero	Nettotulo
1	115 200 €	-45 737,00 €	69 463 €
2	115 200 €	-45 737,00 €	69 463 €
3	115 200 €	-45 737,00 €	69 463 €
4	115 200 €	-45 737,00 €	69 463 €
5	115 200 €	-45 737,00 €	69 463 €
Yht.	576 000 €	-228 685,00 €	347 315 €

Viiden vuoden aikana saadut ansiotulot, kun sivutoimen tulot siirretään holding-yhtiölle

Vuosi	Ansiotulo	Ansiotulovero	Nettotulo
1	79 200,00 €	-27 794,30 €	51 405,70 €
2	79 200,00 €	-27 794,30 €	51 405,70 €
3	79 200,00 €	-27 794,30 €	51 405,70 €
4	79 200,00 €	-27 794,30 €	51 405,70 €
5	79 200,00 €	-27 794,30 €	51 405,70 €
Yht.	396 000,00 €	-138 971,50 €	257 028,50 €

Viiden vuoden aikana saadut tulot osinkoina ja luovutusvoittoina

Vuosi	Yhtiövero	Yhtiön nettovarallisuus	Osinko	Palkka+osinko
1	-9 360,00 €	29 140,00 €	2 622,60 €	81 823 €
2	-9 360,00 €	50 534,40 €	4 548,10 €	83 748 €
3	-9 360,00 €	70 003,30 €	6 300,30 €	85 500 €
4	-9 360,00 €	87 720,01 €	7 894,80 €	87 095 €
5	-9 360,00 €	103 842,21 €	9 345,80 €	88 546 €
Yht.	-46 800,00 €	341 239,92 €	30 711,59 €	426 711,59 €

Yhtiön purkamisen yhteydessä myyntivoittovero

-21 167,20 €

Viimeisenä vuonna tulo yhtiön purkamisesta

73 329,21 €

Veroja maksettu yhteensä

-206 938,70 €

Nettotuloja

500 040,80 €

Ensimmäisessä taulukossa on tarkasteltu henkilön C tulojen verotusta suoraan ansiotuloveron alaisena tulona. Tässä tapauksessa, suoraan verokortilla toimittaessa henkilön C lisätuloina tienäämistään 36 000 eurosta vuodessa maksetaan verraten kovaa marginaaliveroa, miltei puolet menee suoraan

veroihin. Kuten aikaisemmin tässä kappaleessa pohdittiin, tällaisissa tuloluokissa lisätulosta käteenjäävä osuus on häviävän pieni, eikä sinällään kannusta yksilöä enää tulon kasvattamiseen lisäämällä työtunteja. Asiantuntijaorganisaatiostaan saamaansa palkkaa ei enää tässä oleteta tarvittavan välttämättömään elämiseen, vaan sen henkilö C voi siis ohjata holding-yhtiölleen. Yhtiön maksettua tilikauden tulostaan yhtiöveron 26 %, nettovarallisuudesta voidaan jakaa 9 prosentin veroton osinko. Loput tuloista jätetään yhtiöön kartuttamaan yhtiön nettovarallisuutta ja mahdollistamaan entistä suuremman osingon pääomatulo-osuuden jakamisen seuraavana vuonna. Näin ollen verottajan osuus asiantuntijaorganisaatiosta saadusta lisätulosta jää minimiin, ainoastaan yhtiöveron verran joudutaan maksamaan verottajalle. Esimerkissä oletan yksinkertaisuuden vuoksi, että yhtiö puretaan viiden vuoden jälkeen. Hankintameno-olettaman jälkeisestä tulosta osakas on veloitettu maksamaan normaalisti luovutusvoittoveroa.

Todellinen ero edellisiin esimerkkeihin muodostuu vertailtaessa henkilön C näiden viiden vuoden kuluessa maksamia veroja ja saavutettuja tuloja. Missään mallissa veronmaksajan etuna tuskin on minimoida verottajan saamaa osuutta, vaan pikemminkin maksimoida omat tulonsa. Verottajan osuus jää noin 20 000 euroa pienemmäksi henkilöllä C, joka siirtää asiantuntijaorganisaatiostaan saamansa tulon holding-yhtiölle, josta hän nostaa tuloja yhdeksän prosentin rajaa noudattaen. Tärkeimmäksi vertailukohtaksi muodostuu mielestäni vuosiansaatossa kumulatiivisesti lasketut tuotot. Henkilö C saa 152 725,80 euroa enemmän tuloa käyttäen lisätulojen keräämisessä hyväksi holding-yhtiötä. Ansiotulon nostamisesta osinkona ja tulojen kerryttämisestä holding-yhtiöön hyötyy kuitenkin vain sellainen, joka ei tosiasiassa tarvitse jokaista tienaamaansa euroa elämiseen, vaan pystyy keräämään tuloa holding-yhtiölle.

6 POHDINTA

Työperäisen osinkotulon nostamisen omalta holding-yhtiöltä, siis ansiotuloluonteisen tulon muuntamisen kevyemmän verokannan osinkotuloksi, on epäilty jopa vievän lääkäreiltä halun virkatyöhön (HS 5.11.2008). Edellisen kolmen esimerkin nojalla on mielestäni turha tehdä liiallisia johtopäätöksiä yksityishenkilön verosuunnittelua ajatellen. Kuten Merja Raunio toteaa Tilintarkastus-Revision 6/06 artikkelissa ”Merkittävät veroedut perustamalla yhtiö-mutta kenelle?”, nykyistä verojärjestelmää ja mahdollisuutta käyttää henkilökohtaista holding-yhtiötä ammattitulojen muuttamiseksi alemman verokannan osinkotuloksi ei voida pitää syynä terveyskeskuslääkäreiden virkojen täyttämisen vaikeuksiin. Kuten verohallitus ja Arvela II työryhmä arvioivat, varsinaiseen työpanokseen kohdistettavan tulon muuttamisella osingoiksi on melko pieni merkitys ottaen huomioon se, että osingon saajalle on verovapaata vain 9 prosenttia yhtiön nettovarallisuudesta.

Tutkimusongelmana opinnäytetyössäni oli erityisesti tulon jakaminen pääomatuloksi ja ansiotuloksi. Erityisesti työperäisen osingon on todettu aiheuttavan päänvaivaa myös Verohallitukselle, joten ennakkotapauksen käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli välttämätöntä. Lainsäädännön, sekä Verohallinnon ohjeistuksien avulla löytyvät vastaukset useimpiin ongelmiin, joita tulonjako edellä mainittuihin saattaa aiheuttaa. Silti muun muassa työperäisen osingon lopullinen määrittely jää epäselväksi.

Uskoisin verohallinnon jakaneen suurimman pelkonsa kanssani. Veroallergiset veronmaksajat pyrkivät keinoja kaihtamatta muuntamaan tulojaan alhaisemman verokannan pääomatuloksi. Osasyllinen tulonjaon ongelmaan on varmasti juuri pääomatulon ja ansiotulon verokantojen suuri ero. Monet asiantuntijaorganisaatioissa työskentelevät ovat juuri tähän seikkaan vedonneet: heidän tarjoamaansa henkistä pääomaa ei luettaisikaan pelkäsi tuotannontekijäksi, vaan pääomaksi josta maksetaan osinkomääräinen korvaus. Näitä työnperusteisia osinkoja hallinnoimaan ovat asiantuntijaorganisaatioissa työskentelevät perustaneet holding-yhtiöitä.

Suurimman veroedun holding-yhtiöllä saavuttavat ne, jotka ovat pystyneet kasvattamaan oman holding-yhtiönsä nettovarallisuuden niin korkeaksi, että pystyvät kattamaan oman rahantarpeensa pelkästään verovapain osingoin, ja vielä perustelemaan verottajalle miksi näin pitää toimia. Veroetua saavutetaan myös, jos asiantuntijatehtävissä työskentelevällä on varsinaisen palkkatulonsa lisäksi jokin tulonlähde, jonka hän pystyy kanavoimaan suoraan omalle holding-yhtiölleen. Koko mallin toimivuus perustuu pääasiassa vain 9 prosentin nettovarallisuudelle laskettuun verovapaaseen pääomatulo-osinkoon.

Vertailussa huomio kiinnittyy automaattisesti palkkatulon ankaraan verotukseen. Viimeisessä esimerkissä asiantuntijaorganisaatiosta saatu 36 000 vuotuinen lisätulo varsinaisen palkkatulon lisäksi meni palkansaajalta puoliksi verojen kattamiseen. Mieleeni jäi koko esimerkistä vain, voiko työnteko olla yleensäkin kannustavaa, jos palkasta jää verottajan osuuden jälkeen jäljelle vain hieman yli puolet. Osaltaan syynä mallin ongelmiin on myös ansiotulo- ja pääomatuloverokannan suuri ero. Eryteisesti suurten ansiotulojen pääomatuloja ankarampi verotus aiheuttaa rakenteellisen ongelman ja luonnollisesti suurituloisimmille kannustimia pyrkiä muuttamaan omia korkean verokannan ansiotuloja kevyemmän pääomatuloverotuksen piiriin.

Työtä aloittaessani Valtioneuvosto antoi eduskunnalle lakiesityksen työpanokseen perustuvan osingon verotuksesta jatkossa ansiotulona (Valtiovarainministeriön tiedote, 2.4.2009). Hallitus esitti, että muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saatu osinko verotetaan jatkossa ansiotulona, mikäli osingonjako perustuu johonkin henkilön suorittamaan varsinaiseen työpanokseen. Käytännössä tällä lakiesityksellä lähdettiin juuri ”kampittamaan” holding-yhtiöllä veroetuja saavuttaneita. Lakiesitys puuttuu näkyvästi juuri yhteen tärkeimmistä hyvän verojärjestelmän ominaispiirteistä, oikeudenmukaisuuteen. Valtioneuvoston lakiesityksen mukaan ongelma johtuu ennen kaikkea ansiotulojen korkean ja osinkotulojen matalamman verokannan välisestä ristiriidasta, joka on tehnyt tässä työssä kuvaillusta verosuunnittelusta houkuttelevaa.

Valtiovarainministeriön tiedote toi esille myös opinnäytetyöni tutkimusongelman laajuuden. On monissa tilanteissa vaikeaa jakaa tuloa selvästi osinkotuloksi ja ansiotuloksi, rajanveto on selkeästi vain veteen piirretty viiva. Esitys on verhottu oikeudenmukaisuuden ja tasavertaisuuden huntuuun, mutta Valtiovarainministeriön tiedotteen (2.4.2009) viimeisestä kappaleesta löytyy todellinen syy: ”Ilman lakimuutosta verotulot voisivat kuitenkin tulevana vuosina vähentyä kymmeniä miljoonia euroja”.

Pekka Palkansaajan näkökulmasta oikeus on voittanut, mutta aikaisemmin suuria verovapaita osinkotuloja nostanutta asianajajaa sapettaa taatusti. Olisihan järjestelmä käytännössä mahdollistanut palkan nostamisen käytännössä verottomana. Hieman laajemmalla perspektiivillä tasapuolinen, ketään suosimaton verotus on viimekädessä kaikkien meidän etumme. Verovaroilla kustannetaan julkisen sektorin palvelut jokaiselle Suomen kansalaiselle verojenmaksukykyyn katsomatta. Jokainen isokenkäinen voi helposti vähätellä julkisen sektorin osuutta Suomen kaltaisessa länsimaisessa korkean elintason hyvinvointivaltiossa, mutta hyväksyy silti ääneti verovaroin palkatun rehellisen ja oikeudenmukaisen poliisin turvakseen. Jokainen vauva saa hyvää huolenpitoa ja hoitoa neuvolassa, sekä opiskelija verovaroin kustannetun maailman huipputasoa olevan yliopistokoulutuksen ilmaiseksi. Yhteiskunnan verovaroin kustannettuja palveluja on kaikkialla, harvemmin niitä tulee sen enempää miettineeksi. Kuitenkin ilman oikeudenmukaista ja tasapuolista veronkantoa nämä palvelut ajan myötä rapistuisivat ja muuttuisivat laadultaan vähintäänkin arveluttaviksi. Kuka nyt ei vaikkapa sairaalassa haluaisi parasta mahdollista hoitoa itselleen ja läheisilleen.

Verohallinto otti käyttöön uudenlaisen tulkinnan työpanokseen perustuvan osingon verotuksesta 22.1.2010 julkaistussa ohjeessaan. Kyseisessä ohjeessa Dnro 1103/32/2009, 22.1.2010 Verohallinnon mukaan ”Osinko verotetaan sen henkilön tulona, jonka työpanoksesta on kysymys. Työpanososingon koko määrä on hänen veronalaista tuloaan.” Uuden ohjeistuksen tarkoituksena on estää täysin yksilön työpanokseen perustuvan tulon muuttaminen kevyemmin verotetuksi osinkotuloksi. Kyseisessä ohjeessa verottaja toteaa, että

työpanokseen perustuva osinko verotetaan vastaisuudessa uuden ohjeen mukaan tavalla joka on yhtenevä verotuksessa, jossa tulo olisi maksettu työnsuorittajalle suoraan palkkana. Tätä uutta säännöstä sovelletaan osinkoon, joka on nostettavissa 1.1.2010 tai sen jälkeen.

Odotan mielenkiinnolla, minkälaisiin toimiin vastaisuudessa ryhdytään korkean rajaveroasteen omaavien ansiotulojen muuntamisessa alemman verokannan tuloksi. Mediassa on viimeaikoina puitu myös mahdollisuutta pääomatuloveroasteen nostamiseen. Muutaman prosenttiyksikön muutokset lienevät laajalla perspektiivillä mitättömiä. Jos eduskunta onnistuisikin viemään päätökseen poliittisesti vaikean päätöksen pääomatuloverotuksen kiristämisestä, veron kohteena olevat tulot ja varallisuus siirtyisivät ennen pitkää seuraavaan hyödyntämään seuraavaa lainsäädännön porsaanreikää. Ongelmaksi muodostuu taas tulon jakaminen: mikä loppuviimein on varallisuuden kerryttämää tuloa ja mikä taas työperusteista ansiotuloa. Esimerkiksi koulutusta asiantuntijatehtäviin voidaan ajatella sijoituksena henkiseen pääomaan.

Tutkimusongelmani tulojen jakamisesta ansiotuloksi ja pääomatuloksi ei täysin ole selvinnyt. Vaikka holding-yhtiöiden käyttöä rajoittamaan saapui uusi Verohallinnon ohjeistus, työperäisen osingon verotus voi silti muodostua ongelmaksi. Opinnäytetyössäni olen pyrkinyt tutkimaan asioita, jotka ovat eriytetyn tuloverojärjestelmämme kivijalkoina. Olen tutkinut tarkemmin osinkotulon verotusta, ja yhtiöiden välistä voitonjakoa käsittelevää osittaista ketjuverotusta. Vaikka Yksi asia on ainakin varma: oikeudenmukaisuutta ja tasapuolisuutta vaaliva Verohallinto ei verovapaista tuloista erityisemmin pidä.

LÄHTEET

Kirjallisuus

Hjerppe, Reino; Kari, Seppo; Kiander, Jaakko; Poutvaara Panu 2003. Verokilpailu ja Suomen tuloverojärjestelmä. Vantaa: WSOY.

Kukkonen, Matti 2004. Pienosakeyhtiön ja sen osakkaan tuloverotus. Jyväskylä;Talentum.

Loikkanen, Heikki A.; Pekkarinen, Jukka; Vartia, Pentti 2002. Kansantaloutemme: rakenteet ja muutos. Helsinki:Taloustieto.

Pekkarinen, Jukka; Sutela, Pekka 2004. Avain kansantaloustieteeseen. 1. painos. Juva: WSOY.

Romppainen, Leena; Raunio, Merja; Kotiranta, Kare; Ukkola, Outi 2000. Osakeyhtiön varojen jakaminen ja verotus. Tarkistettu 2. painos. Jyväskylä: KHT-yhdistyksen palvelu Oy.

Tomperi, Soile 2005. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. 20 painos. Vantaa:WSOY.

Valtiovarainministeriön työryhmämuistio 12/2002. Kilpailukykyiseen verotukseen – tuloverotuksen kehittämistyöryhmän muistio. Helsinki: Edita.

Valtiovarainministeriön työryhmämuistio 4/2006. Verotus, tilinpäätös ja yhtiöoikeus – yritysverotuksen kehittämistyöryhmä. Helsinki: Edita

Artikkelit

Niskakangas Tuomas 2008. Isommat rahat nostetaan yhä harvemmin palkkatulona. Helsingin Sanomat 5.11.2008.

Raunio, Merja 2008. Merkittävät veroedut perustamalla yhtiö – mutta kenelle? Tilintarkastus-Revision 6/2008. 38-41.

STT 2009. Nyt menivät lääkäreiden osingot. Kauppalehti 2.4.2009

Verotus 2010 – Osingonjaon verotus. Taloustaito 12/2009. 37.

YLE Uutiset 2009. Talojen ja metsien perintövero nousee roimasti. [Viitattu 20.2.2010.] Saatavissa:
http://yle.fi/uutiset/kotimaa/2009/12/talojen_ja_metsien_perintovero_nousee_roimasti_1281301.html.

Sähköiset lähteet

Euroopan unionin portaali. [Viitattu 6.3.2010] Saatavissa: <http://europa.eu> > Poliitiikan alat > Verotus

Kysymyksiä varojen arvostuksesta perintö- ja lahjaverotuksessa 2009. Verohallinto [Viitattu 1.3.2010.] Saatavissa: <http://www.vero.fi> > Kysytyimmät kysymykset > Kysymyksiä lahja- ja perintöverotuksesta > Useimmin kysytyjä kysymyksiä lahja- ja perintöverotuksesta > Kysymyksiä varojen arvostuksesta perintö- ja lahjaverotuksessa

Osinkotulojen verotus 2005. Verohallinnon ohje Ohje Dnro 1214/345/2005, 6.10.2005. Saatavissa: <http://www.vero.fi> > Vero-ohjeet > Verohallinnon ohjeita > Osinkotulojen verotus

Peitelty osinko 2005. Verohallinnon tiedote 13/1999, 1.10.1999. Saatavissa: <http://www.vero.fi> > Vero-ohjeet > Verohallinnon ohjeita > Peitelty osinko

Seppo, Kari 2010. Yritys- ja pääomatuloverotuksen kehittäminen - uudistusvaihtoehtojen arviointia. Valtiovarainministeriön verotyöryhmän taustamuistioita ja esityksiä. Saatavissa: <http://www.vm.fi/> > Hankkeet > Verotyöryhmä > Taustamuistioita ja esityksiä

Työpanokseen perustuvan osingon verotus 2010. Verohallinnon ohje Dnro 1103/32/2009, 22.1.2010. Saatavissa: <http://www.vero.fi> > Vero-ohjeet > Verohallinnon ohjeita > Työpanokseen perustuvan osingon verotus

Uuden osakeyhtiölain vaikutuksia verotukseen 2007. Verohallinnon ohje Dnro 206/345/2007, 8.3.2007. Saatavissa: <http://www.vero.fi> > Vero-ohjeet > Verohallinnon ohjeita > Uuden osakeyhtiölain vaikutuksia verotukseen

Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa 2009. Verohallinnon ohje Dnro 746/36/2009, 2.10.2009. Saatavissa: <http://www.vero.fi> > Vero-ohjeet > Verohallinnon ohjeita > Varojen arvostaminen perintö- ja lahjaverotuksessa

Veronkorotus ja peitelty osinko. Verohallinnon ohje Nro 2499/39/2000 19.9.2000. Saatavissa: <http://www.vero.fi> > Vero-ohjeet > Verohallinnon ohjeita > Veronkorotus ja peitelty osinko

Veroprosenttilaskuri 2010. Verohallinto. Saatavissa: www.vero.fi > Vero-ohjeet > Verotustietoa henkilöasiakkaille > Veroprosenttilaskuri 2010

Yksityishenkilön vero-opas 2010. Verohallinto. Saatavissa: Saatavissa: <http://www.vero.fi> > Vero-ohjeet > Verotustietoa henkilöasiakkaille > Henkilöasiakkaan vero-opas 2010

Lait

Laki elinkeinotulon verottamisesta 24.6.1968/360

Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 22.12.2005/1142

Laki verotusmenettelystä 18.12.1995/1558

Tuloverolaki 30.12.1992/1535

Oikeustapaukset

KHO 2008:6